

Nedlloyd Pensioenfonds

Jaarverslag 2013

INHOUDSOPGAVE JAARVERSLAG 2013 blz

1. KERNCIJFERS.....	3
2. MISSIE & ORGANISATIE.....	4
3. VERSLAG VAN HET BESTUUR.....	7
3.1 Financiële positie.....	7
3.2 Beleggingen.....	8
3.3 Pensioenen.....	11
3.4 Actuariële analyse resultaat.....	15
3.5 Uitvoeringsorganisatie.....	16
3.6 Communicatie.....	17
3.7 Goed pensioenfondsbestuur.....	18
3.8 Risicobeheersing.....	19
3.9 Toekomst pensioenfonds.....	19
3.10 Vooruitzichten.....	20
4. JAARREKENING 2013.....	21
4.1 Balans.....	21
4.2 Staat van baten en lasten.....	22
4.3 Kasstroomoverzicht.....	23
4.4 Waarderingsgrondslagen.....	24
4.5 Toelichting op Balans en Staat van baten en lasten.....	27
4.5.1 Beleggingen.....	27
4.5.2 Herverzekeringen.....	29
4.5.3 Overige activa.....	30
4.5.4 Technische voorzieningen.....	30
4.5.5 Overige passiva.....	32
4.5.6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen.....	33
4.5.7 Premiebijdragen.....	33
4.5.8 Overige baten.....	34
4.5.9 Pensioenuitkeringen.....	34
4.5.10 Saldo Waardeoverdrachten.....	34
4.5.11 Uitvoeringskosten.....	35
4.6 Risicobeheersing.....	36
5. OVERIGE GEGEVENS.....	43
5.1 Bestemming van het resultaat.....	43
5.2 Actuariële verklaring.....	43
5.3 Controleverklaring van de accountant.....	44
5.4 Verslag van de pensioenraad.....	45
5.5 Verklaring van de visitatiecommissie.....	48
5.6 Personalialia.....	50
5.7 Samenvatting Pensioenreglement 2006.....	52
Colofon.....	53

1. Kerncijfers	2013	2012	2011	2010	2009
Financiële positie (x € 1 mln)					
Pensioenvermogen	1.182	1.244	1.211	1.206	1.186
Pensioenverplichtingen	1.102	1.189	1.150	1.076	1.039
Aanwezige dekkingsgraad	107,3%	104,6%	105,3%	112,0%	114,0%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%	104,1%	104,0%	104,0%
Vereiste dekkingsgraad	113,2%	109,6%	109,1%	109,0%	113,0%
Beleggingen (x € 1 mln)					
◦ Aandelen	256	231	221	234	275
◦ Indirect vastgoed	151	168	175	170	166
◦ Alternatieve beleggingen	93	116	110	106	82
◦ Credits	183	136	143	184	189
◦ Staatsobligaties	467	506	479	469	445
◦ Derivaten	9	51	50	21	8
◦ Liquide middelen	17	27	13	5	8
Totaal Beleggingen	1.176	1.234	1.191	1.188	1.172
Rendement					
Behaald jaarrendement	0,6%	9,0%	5,6%	7,1%	8,1%
Benchmark	0,1%	7,9%	5,8%	5,8%	6,2%
Behaald vijfjaarsrendement (op jaarbasis)	6,0%	3,2%	1,5%	2,0%	3,3%
Vijfjaarsbenchmark (op jaarbasis)	5,1%	3,4%	1,9%	1,6%	2,7%
Pensioenen (x € 1 mln)					
Ontvangen premies	6,9	5,5	5,2	5,3	3,1
Betaalde uitkeringen	70,8	72,3	73,4	74,4	76,5
Toeslag (indexatie)	0,0%	0,0%	0,0%	2,0%	0,0%
Werkgevers en deelnemers					
Aantal werkgevers	7	7	8	9	9
◦ Actieven	685	650	658	674	373
◦ Slapers	2.980	3.079	3.185	3.281	3.250
◦ Gepensioneerden	7.910	8.037	8.160	8.265	8.406
Totaal aantal deelnemers	11.575	11.766	12.003	12.220	12.029
Uitvoeringskosten					
Pensioenbeheerkosten (x € 1 mln)	2,9	2,7	2,5	2,4	2,4
Pensioenbeheerkosten per deelnemer	341	310	284	269	270
Vermogensbeheerkosten (x € 1 mln)	10,3	10,6			
Vermogensbeheerkosten in %	0,86%	0,86%			

2. Missie & Organisatie

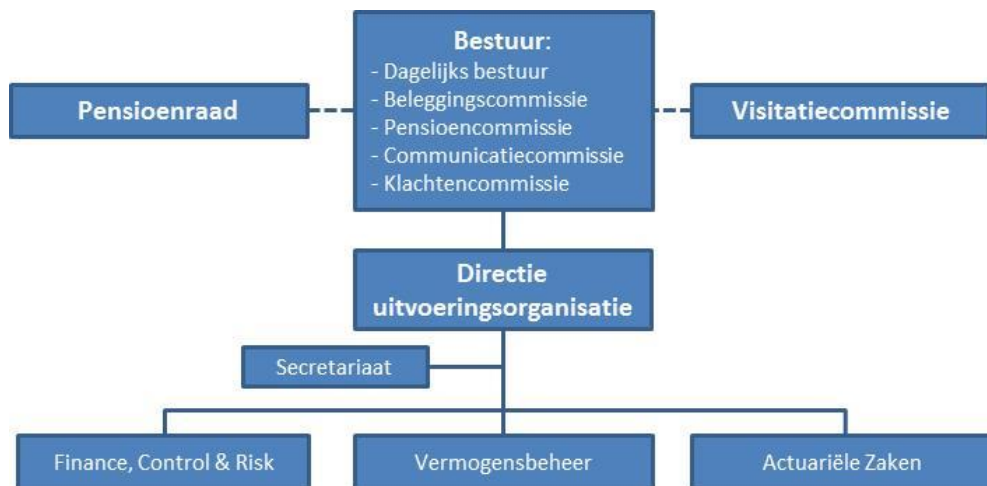
Stichting Nedlloyd Pensioenfonds (hierna: **het pensioenfonds**), statutair gevestigd te Rotterdam, is opgericht op 1 januari 1971 ten behoeve van de voormalige Koninklijke Nedlloyd N.V. en haar (rechts)voorgangers. Thans is met de volgende ondernemingen van het A.P. Moller-Maersk concern een uitvoeringsovereenkomst afgesloten: Damco Netherlands B.V., Damco International B.V., Maersk Line Netherlands B.V. (voorheen: Maersk Benelux B.V.), Maersk Holding B.V., Maersk Ship Management B.V. en Star Container Service B.V. Tevens voert het pensioenfonds de pensioenregeling uit van het personeel in eigen dienst.

Het pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de koepelorganisatie van pensioenfondsen, de Pensioenfederatie. De laatste statutenwijziging was op 28 juni 2013. Het pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41125500.

De missie van het pensioenfonds luidt als volgt:

Zo goed mogelijk uitvoering geven aan de pensioenovereenkomsten die de aangesloten werkgevers hebben afgesloten met hun (gewezen) werknemers (deelnemers). De uitvoering van deze overeenkomsten dient correct, met verantwoorde beleggingsrisico's en zo (kosten)efficiënt mogelijk te geschieden. Het pensioenfonds heeft daarbij als ambitie om de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen jaarlijks te indexeren met de algemene prijsindex en daarover op een open en heldere wijze te communiceren met alle betrokkenen.

Het organigram van het pensioenfonds per eind 2013 staat hieronder weergegeven. Daarna volgt een beschrijving van de organisatie. De personalia staan in paragraaf 5.6.

Bestuur

Het bestuur is als hoogste orgaan van het pensioenfonds verantwoordelijk voor strategie en beleid en de uitvoering daarvan. Het bestuur is conform de eisen van de Pensioenwet ook verantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken. Het bestuur bestaat uit negen leden: drie namens werkgevers, drie namens werknemers en drie namens gepensioneerden.

Uitvoeringsorganisatie

Het bestuur heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden gedelegeerd aan de uitvoeringsorganisatie van het pensioenfonds. De werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Het vermogensbeheer is uitbesteed; de uitvoeringsorganisatie bereidt het beleid voor, houdt toezicht op de uitbesteding en rapporteert aan externe toezichthouders en aan het bestuur. Per 1 januari 2014 is ook de pensioenadministratie uitbesteed, waarna het pensioenfonds bestaat uit tien medewerkers, waarvan er twee zijn gedetacheerd bij Aon Hewitt, aan welk bedrijf de pensioenadministratie is uitbesteed.

Dagelijks bestuur

De voorzitter en de twee plaatsvervangende voorzitters fungeren als het dagelijks bestuur. In goed overleg met de directie van het pensioenfonds draagt het dagelijks bestuur in zijn algemeenheid zorg voor (het toezicht op) de gang van zaken binnen het pensioenfonds en in het bijzonder op het functioneren van de uitvoeringsorganisatie.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie heeft als taak om in nauw contact en overleg met de directie en het hoofd vermogensbeheer – gevraagd en ongevraagd – bestuursvergaderingen voor te bereiden en het bestuur te adviseren over beleggingen en financiering in het algemeen, liquiditeit, risicomanagement, ALM (*asset liability management*) studies en continuïteitsanalyses. De beleggingscommissie bestaat uit vier bestuursleden en twee externe beleggingsdeskundigen.

Pensioencommissie

De pensioencommissie adviseert het bestuur over voorstellen van de uitvoeringsorganisatie met betrekking tot de aard en inhoud van de uitvoeringsovereenkomst en het algemene pensioenbeleid (inclusief het beleid ten aanzien van premie, indexering en acceptatie). Ook adviseert de pensioencommissie over het vastleggen van het beleid in het pensioenreglement en overige fondsdocumenten, en het wijzigen hiervan. Ten slotte adviseert de pensioencommissie het bestuur over de opzet van de behandeling van klachten en geschillen. De pensioencommissie bestaat uit drie bestuursleden en twee externe adviseurs.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie, bestaande uit drie bestuursleden, adviseert het bestuur over voorstellen van de uitvoeringsorganisatie met betrekking tot de aard en inhoud van communicatieplannen (zowel meerjarige als jaarplannen) en geeft met de directie sturing aan de uitvoering van het communicatieplan, onder meer via de Nedlloyd Pensioenkrant, jaarverslag, website, UPO (*uniform pensioenoverzicht*), pensioenpeiler en mailings aan deelnemers.

Klachtencommissie

De klachtencommissie bestaat uit de van tijd tot tijd door het bestuur benoemde leden van de pensioencommissie. De klachtencommissie behandelt namens het bestuur het beroep dat een klager heeft ingediend tegen een beslissing van de directie op een ingediende klacht. In 2013 zijn geen klachten door de commissie ontvangen.

Pensioenraad (adviesraad en verantwoordingsorgaan)

Vooruitlopend op nieuwe regelgeving in 2014 zijn de adviesraad en het verantwoordingsorgaan per 1 juli 2013 opgegaan in een nieuw orgaan: de pensioenraad. De pensioenraad bestaat uit negen leden; vijf namens gepensioneerden en slapers, twee namens werknemers en twee namens werkgevers.

De pensioenraad heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het interne toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast heeft de pensioenraad het recht om gevraagd en ongevraagd het bestuur van advies te voorzien.

De pensioenraad kan, als het van oordeel is dat het bestuur niet naar behoren functioneert, zich wenden tot de Ondernemingskamer van het Gerechtshof te Amsterdam.

Het verslag van de pensioenraad staat in paragraaf 5.4.

Visitatiecommissie

Voor de inrichting van het intern toezicht heeft het bestuur gekozen voor intern toezicht door een visitatiecommissie. Deze commissie bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen die door het bestuur worden benoemd. Leden van de visitatiecommissie hebben verder geen banden met het pensioenfonds. De visitatiecommissie heeft de volgende taken:

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocessen en de *checks & balances* binnen het pensioenfonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het pensioenfonds wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met risico's op de langere termijn.

De visitatiecommissie beoordeelt jaarlijks één van de hiervoor genoemde deelgebieden en elk jaar hoe het pensioenfonds omgaat met de risico's op langere termijn. Visitatie heeft voor het eerst in 2008 plaatsgevonden.

Het verslag van de visitatiecommissie staat in paragraaf 5.5.

Compliance officer

Het bestuur heeft een interne en een externe compliance officer benoemd. Jaarlijks wordt door de compliance officers gerapporteerd of de gedragscode van het pensioenfonds wordt nageleefd. Deze rapportage wordt door het bestuur besproken. De gedragscode geeft richtlijnen voor alle bestuursleden en (mede) beleidsbepalers:

- ter voorkoming van verstrengeling van belangen;
- ter vermijding van verspreiding en misbruik van vertrouwelijke informatie;
- ter voorkoming van koersmanipulatie.

Externe ondersteuning

Het pensioenfonds wordt bijgestaan door externe deskundigen voor actuariaat en risicobeheersing op lange termijn, een externe adviserende actuaris, een fiscaal pensioenjurist, een risicomanager en een gespecialiseerde ALM-adviseur.

3. Verslag van het bestuur

3.1 Financiële positie

De financiële positie van een pensioenfonds wordt weergegeven door de dekkingsgraad. Deze wordt berekend door het pensioenvermogen te delen door de pensioenvoorzieningen (*technische voorziening*). De dekkingsgraad is in 2013 gestegen van 104,6% naar 107,3%. In onderstaande tabel staan de oorzaken met hun effect op de dekkingsgraad. Een uitgebreide weergave van deze tabel is tabel 3.4 *Actuariële analyse*, waarin ook bedragen worden weergegeven.

3.1a Dekkingsgraad verloop	2013	2012
	(x € 1.000)	
Stand per 1 januari	104,6%	105,3%
Mutaties 2013:		
Beleggingsresultaat	0,6%	9,0%
Toeslag (indexatie)	0,0%	0,0%
Pensioenuitkeringen	0,4%	1,0%
Benodigde interest ivm rekenrente	-0,4%	-1,5%
Wijziging DNB-rentetermijnstructuur	2,0%	-8,0%
Verzwarend sterftegrondslagen	0,0%	-1,3%
Overige mutaties	0,1%	0,1%
Totaal mutaties 2013	2,7%	-0,7%
Stand per 31 december	107,3%	104,6%

Het beleggingsresultaat over 2013 had een positief effect op de dekkingsgraad van 0,6%-punt (2012: 9,0%-punt). Door de gestegen rente is de waarde van de verplichtingen gedaald, hetgeen een positief effect op de dekkingsgraad heeft van 2,0%-punt.

De dekkingsgraad ligt boven de *minimaal vereiste dekkingsgraad* van 104,1%. Er is dus geen dekkingstekort. De dekkingsgraad ligt wel onder de grens van de *vereiste dekkingsgraad* van 113,2%. Dit betekent dat het pensioenfonds niet voldoet aan de vermogens eis van de toezichthouder De Nederlandsche Bank (**DNB**): er is sprake van een reservetekort. Deze situatie geldt sinds 2008. Om binnen de wettelijke hersteltermijn te voldoen aan de *vereiste dekkingsgraad*, is in maart 2009 een langetermijnherstelplan ingediend bij DNB.

Eind 2013 is de grens van de *vereiste dekkingsgraad*, gebaseerd op de strategische beleggingsmix 113,2% (2012: 109,6%) en loopt het pensioenfonds met een feitelijke dekkingsgraad van 107,3% achter op het oorspronkelijke herstelplan. Het pensioenfonds verwacht nu eind 2015 de *vereiste dekkingsgraad* te bereiken. Aangezien dit nog ruim binnen de door DNB gestelde termijn is van vijftien jaar, is het niet nodig om aanvullende maatregelen te nemen.

Marktrente

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. DNB past sinds december 2011 de rentetermijnstructuur aan door uit te gaan van de driemaands gemiddelde rente. Sinds september 2012 hanteert DNB daarnaast de *ultimate forward rate* (UFR). Dit betekent dat verplichtingen van meer dan twintig jaar contant worden gemaakt tegen een rente die naar een afgesproken niveau toe beweegt, omdat de marktrente voor deze looptijden minder betrouwbaar wordt geacht. Deze maatregel had in 2013 een positieve invloed op de dekkingsgraad van 0,4%-punt (2012: 2,7%-punt). In onderstaande tabel staat een vergelijking van de nominale en de reële dekkingsgraden op basis van de DNB-rentetermijnstructuur en de markt-rentetermijnstructuur.

3.1b Dekkingsgraden	Rentetermijnstructuur 2013		Rentetermijnstructuur 2012	
	DNB	Markt	DNB	Markt
Nominale dekkingsgraad	107,3%	106,9%	104,6%	101,9%
Reële dekkingsgraad	82,9%	81,9%	76,7%	73,6%

Het beleid voor de afdekking van het renterisico is gebaseerd op de marktrente, omdat de waardering van de obligaties en de swaptions ook gebeurt op basis van de marktrente. De nominale dekkingsgraad op basis van de marktrente is met 5%-punt gestegen ten opzichte van 2012. De reële dekkingsgraad is zelfs met 8,3%-punt gestegen. Bij de reële dekkingsgraad worden alle toekomstige uitkeringen verhoogd met de door de markt verwachte inflatie. De reële dekkingsgraad is relevant omdat die een indicatie geeft van de mogelijke indexatie in de toekomst.

3.2 Beleggingen

Het jaar 2013 kan worden beschreven als een gunstig jaar voor aandelenbeleggingen. Wereldwijd stegen de aandelenmarkten met 17,5%. Dit kwam met name door de ontwikkelde markten. De opkomende markten bleven met een rendement van -6,8% ver achter, veroorzaakt door mindere groei en kapitaaluitstroom. Het nog steeds ruime monetaire beleid en economisch herstel deden de aandelen in de Verenigde Staten en Europa verder oplopen.

De kapitaalmarktrente liep in 2013 op. De nominale marktrente waartegen in het beleid de verplichtingen worden verdisconteerd steeg in 2012 van 1,6% naar 2,2%. Deze rente is gebaseerd op de zogenoemde swaprente met een duur van tien jaar, die maatgevend is voor de pensioenverplichtingen van het pensioenfonds. Ondanks het feit dat economische data duiden op herstel in het eurogebied, bereikte de kerninflatie in december met 0,7% het laagste niveau sinds de start van de euro. De Europese Centrale Bank lijkt vastbesloten een verdere deflationaire trend te stoppen.

In de volgende tabel staan de beleggingen (inclusief liquide middelen), die € 1.176 miljoen bedragen (2012: € 1.234 miljoen). Er is € 65 miljoen onttrokken om de pensioenuitkeringen te betalen. Er is een positief netto beleggingsresultaat behaald van € 7 miljoen, dat overeenkomt met een rendement van 0,6%. Er zijn geen aandelen uitgeleend (*security lending*).

Voor de aansturing zijn de beleggingen verdeeld in twee portefeuilles. De Returnportefeuille heeft als doel een rendement te halen boven de door het bestuur vastgestelde strategische benchmark. De Risicomanagementportefeuille heeft als doel om de renteblootstelling (duratie) van de pensioenverplichtingen te matchen met de beleggingen. Daarnaast worden in deze portefeuille alle beleggingen opgenomen die als doel hebben het risico van het fonds strategisch te verlagen.

Returnportefeuille

De Returnportefeuille bevat de beleggingscategorieën waarbij het behalen van rendement centraal staat. Er zijn duidelijke strategische benchmarks vastgesteld om te kunnen beoordelen hoe er gepresteerd is. Het behaalde rendement is 7,8%, hetgeen 1,0% meer is dan de benchmark. De omvang van de Returnportefeuille binnen de totale portefeuille is afhankelijk van de invulling en waardering van de Risicomanagementportefeuille, maar zal tussen de 50% en 70% van de totale portefeuille liggen. Uit tabel 3.2b blijkt dat eind 2013 de weging 58,1% was.

3.2a Beleggingen	2013	2012	Mutaties *	Resultaat	Rendement 2013		
					Behaald	Benchmark	Outperf.
(x € 1.000)							
Aandelen Europa	80.518	69.424	-4.634	15.728	22,6%	19,8%	2,8%
Aandelen Verenigde Staten	118.460	106.462	-18.957	30.955	31,5%	26,1%	5,4%
Aandelen opkomende markten	57.382	54.832	6.972	-4.422	-7,2%	-6,8%	-0,4%
Aandelen	256.359	230.718	-16.619	42.261	18,5%	15,3%	3,2%
Indirect vastgoed	150.960	168.076	-13.841	-3.276	-2,1%	0,5%	-2,5%
Private equity	92.243	89.378	-4.426	7.291	8,2%	6,2%	2,1%
Hedge funds	714	27.081	-27.215	847	6,3%	6,3%	0,0%
Alternatieve beleggingen	92.957	116.459	-31.640	8.138	7,5%	6,1%	1,4%
Credits multi strategy	161.485	114.053	45.049	2.383	1,7%	3,5%	-1,9%
Hypothecaire leningen	9.397	9.918	-1.111	589	6,1%	2,2%	3,9%
Microfinance	12.046	11.849	0	198	1,7%	2,2%	-0,5%
Credits	182.927	135.819	43.964	3.144	2,0%	3,3%	-1,3%
Returnportefeuille	683.203	651.073	-18.137	50.267	7,8%	6,9%	1,0%
Staatsobligaties	466.600	480.035	3.935	-17.370	-3,6%	-3,6%	0,0%
Inflatie obligaties	-	25.825	-24.816	-1.009	-6,5%	-6,5%	0,0%
Putopties	-	9.560	-5.466	-4.094			
Swaptions	9.340	40.942	-11.326	-20.275			
Liquide middelen	17.180	26.764	-9.575	-9			
Risicomanagementportefeuille	493.121	583.127	-47.249	-42.757	-7,7%	-7,7%	0,0%
Uitvoeringskosten beleggingen pensioenfonds			833	-833	-0,1%		
Beleggingen incl. liquide middelen	1.176.324	1.234.199	-64.552	6.677	0,6%	0,1%	0,5%

* Mutaties = aankopen + gefactureerde kosten - verkopen - inkomsten (zoals dividend)

3.2b Weging	ten opzichte van Totaal		ten opzichte van Returnportefeuille			
	2013	2012	2013	strat. mix	bandbreedte	2012
Aandelen	21,8%	18,7%	37,5%	34,0%	30-40%	35,4%
Vastgoed	12,8%	13,6%	22,1%	25,0%	20-30%	25,8%
Alternatieve beleggingen	7,9%	9,4%	13,6%	9,0%	5-15%	17,9%
Credits	15,6%	11,0%	26,8%	32,0%	25-40%	20,9%
Returnportefeuille	58,1%	52,8%	100,0%	100,0%		100,0%

Aandelen

Het benchmarkrendement van de totale aandelenportefeuille was 15,3%. De onderliggende categorieën lieten binnen de aandelenportefeuille echter grote verschillen zien, met hoge rendementen voor de zogenoemde ontwikkelde markten (Europa en Verenigde Staten) en negatieve rendementen voor opkomende markten. Het actieve beleid van de geselecteerde aandelenmanagers leverde in totaal een outperformance op van 3,2%-punt ten opzichte van de benchmark, zodat het rendement van de aandelenportefeuille uitkwam op 18,5%.

Indirect vastgoed

Het rendement van *indirect vastgoed* kwam uit op -2,1% ten opzichte van een benchmark van 0,5%.

De vastgoedfondsen waarin het pensioenfonds belegt zijn niet vrij verhandelbaar en niet liquide (dus niet makkelijk te verkopen). Uit het strategisch vastgoedplan blijkt dat de afbouw van de vastgoedportefeuille voldoende is om het aandeel in de strategische mix op 25% te behouden van een waarschijnlijk kleiner wordende totale beleggingsportefeuille.

In 2013 is het proces in gang gezet om de onderliggende fondsen binnen de *fund-of-funds* waarin het pensioenfonds participeert als *dividenduitkering in natura* uit te laten keren. Hierdoor wordt de bovenliggende fondslaag eruit gehaald en ontstaat een directe controle op de onderliggende vastgoedfondsen, hetgeen de afwikkeling van deze portefeuille vergemakkelijkt. Bovendien leidt dit tot een besparing op de beheerkosten.

Alternatieve beleggingen

Binnen de categorie *alternatieve beleggingen (hedge funds en private equity)* is in 2013 de onderliggende categorie *hedge funds* nagenoeg volledig afgebouwd; enkele kleine posities worden in 2014 afgewikkeld. *Hedge funds* kunnen binnen de portefeuille diversificatievoordelen bieden. Toch is besloten om afscheid te nemen omdat deze fondsen complexe en minder transparante strategieën kennen, een reputatierisico met zich meebrengen, en bovendien hoge kostenstructuren hebben.

Onderzoek innovatieve beleggingen

DNB heeft bij diverse pensioenfondsen onderzoek verricht naar de innovatieve beleggingen, waarvan de resultaten in 2012 zijn gepresenteerd. Het pensioenfonds heeft een plan van aanpak opgesteld waarin de aandachtspunten zijn geadresseerd en een tijdspad om tot adequate opvolging te komen. In 2013 is hiervoor een aantal nieuwe beleidsdocumenten geschreven en zijn rapportages uitgebreid en verbeterd. Over de voortgang van de uitwerking van het plan van aanpak is in 2013 een aantal keer overleg met DNB geweest. De laatste voortgangsrapportage heeft eind december plaatsgevonden. In 2014 heeft DNB geconstateerd dat alle aandachtspunten zijn opgevolgd.

Credits

De categorie *credits* bestaat uit hypotheke, *micro finance* en de zogenoemde *multi strategy-portefeuille*, waarbinnen voornamelijk wordt belegd in *investment grade-bedrijfsobligaties* en voor kleine delen in *high yield obligaties*, *bank loans* en *emerging market debt*. De categorie *credits* heeft minder gepresteerd dan de benchmark, hetgeen met name werd veroorzaakt door de tactische allocatie van de externe vermogensbeheerder over de diverse categorieën binnen de *multi strategy-portefeuille*.

Risicomanagementportefeuille

De Risicomanagementportefeuille heeft een negatief rendement behaald van 7,7% oftewel € 43 miljoen, grotendeels veroorzaakt door de gestegen rente. Hierbij moet echter rekening gehouden met de doelstelling van deze portefeuille, namelijk het (rente)risico van de verplichtingen afdekken, die door de gestegen rente ook zijn gedaald.

Naar aanleiding van de ALM-studie uit 2012 is in 2013 de strategische renteafdekking van de verplichtingen verhoogd van 75% naar 100%. Dit werd al ingevuld met 50% staatsobligaties, waarmee ook wordt beoogd om de verwachte pensioenuitkeringenstroom te matchen. In 2013 is de afdekking met rentederivaten verhoogd van 25% naar 50%. De afdekking vindt, afhankelijk van de rentestand, plaats met swaps of opties op swaps (*swaptions*), waarbij in het laatste geval voor de bepaling het afdekkingpercentage wordt gebaseerd op de onderliggende swap. De tweede belangrijke wijziging in het strategisch beleggingsbeleid is het niet langer meer afdekken van de aandelenportefeuille met putopties.

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Sinds 2009 heeft het pensioenfonds MVB in haar beleggingsbeleid geïntegreerd, gebaseerd op de *Code Tabaksblad* en de *Principles for responsible investment* (gepubliceerd door de Verenigde Naties in 2006). Dit betekent onder meer dat het pensioenfonds beleggingen uitsluit die verboden zijn volgens internationaal recht of die in verband staan met schending van de mensenrechten of fundamentele vrijheden. Het bewaken van de MVB-principes bij bestaande beleggingen is uitbesteed aan een daarin gespecialiseerde partij, F&C Management: op aandeelhoudersvergaderingen wordt gebruik gemaakt van het stemrecht en F&C gaat actief in gesprek met ondernemingen die de MVB-principes niet naleven. Hierover wordt op de website van het pensioenfonds verslag gedaan.

3.3 Pensioenen

Regelgeving

In dit verslagjaar deden zich de volgende ontwikkelingen voor op het gebied van pensioen en pensioenfondsen.

Wet versterking bestuur pensioenfondsen

In de loop van 2013 is de *Wet versterking bestuur pensioenfondsen* door het parlement aangenomen. De wet treedt op 1 juli 2014 in werking. De wet bevat een integrale herziening van de besturing en medezeggenschap bij pensioenfondsen en ook andere wijzigingen die moeten leiden tot verbetering van de kwaliteit van het pensioenfondsbestuur. Alle pensioenfondsen moeten hun besturingsmodel aanpassen op basis van de volgende uitgangspunten:

- versterking van deskundigheid en intern toezicht;
- adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers;
- stroomlijning van taken en organen.

Het pensioenfonds heeft ervoor gekozen het paritaire bestuursmodel voort te zetten met vertegenwoordiging van werkgevers, werknemers en gepensioneerden. Dit omdat er goede ervaringen zijn met dit model, de vertegenwoordiging van de achterban vertrouwen wekt, en de overige bestuursmodellen minder bekend zijn. Het bestuur heeft besloten om per 1 juli 2014 de omvang van het bestuur terug te brengen van negen naar zeven leden: twee namens werkgevers, twee namens werknemers en drie namens gepensioneerden.

Het pensioenfonds heeft, conform de nieuwe wet, de medezeggenschap en verantwoording in 2013 reeds samengebracht in één orgaan: de pensioenraad. Per 1 juli 2014 zal deze conform de nieuwe wet verantwoordingsorgaan gaan heten. Tevens wordt per 1 juli 2014 de taakomschrijving van de visitatiecommissie uitgebreid en gaat zij verantwoording afleggen aan het verantwoordingsorgaan en aan de werkgevers.

Pensioenakkoord (Witteveenkader)

In 2014 is de pensioenrichtleeftijd verhoogd naar 67 jaar, waardoor het maximale jaarlijkse opbouwpercentage voor middelloon zakt van 2,25% naar 2,15%. In het Pensioenreglement 2006 is de pensioenrichtleeftijd gehandhaafd op 65 jaar, omdat het opbouwpercentage reeds onder het maximale percentage van 2,15% lag. Uiteindelijk is overeenstemming bereikt tussen de regering en een aantal oppositiepartijen over de maximale pensioenopbouw vanaf 1 januari 2015. Het opbouwpercentage wordt verlaagd van 2,15% naar 1,875% per jaar voor middelloonregelingen. Het maximale pensioengevend salaris wordt € 100.000. Daarboven zal uit het netto loon een fiscaal gefaciliteerde spaarregeling mogelijk zijn overeenkomend met een opbouw van 1,875%.

Pensioenakkoord (nieuw pensioencontract en toezicht kader)

In de loop van 2013 heeft de staatssecretaris de pensioensector via het internet geconsulteerd over de voorwaarden van mogelijke pensioencontractvormen, namelijk een nominaal of een reëel contract, die zouden moeten leiden tot een duurzaam pensioenstelsel. Uit de reacties heeft de staatssecretaris geconcludeerd dat het de wens van de sector is om één toezichtkader te hebben waarin alle mogelijke vormen van pensioencontracten mogelijk zouden zijn. Toegezegd werd dat er voor het kerstreces van de Tweede Kamer een wetsvoorstel op hoofdlijnen zou zijn. Dit is echter uitgesteld tot het voorjaar van 2014. Voorshands houdt de staatssecretaris wel vast aan de oude ingangsdatum van 1 januari 2015. Dit geeft de sector weinig tijd om het nieuwe pensioencontract te implementeren, aangezien sociale partners op grond van de nieuwe wetgeving nog een keuze moeten maken.

AOW ingangsdatum

De ingangsdatum van de AOW gaat in de toekomst meebewegen met de ontwikkeling van de levensverwachting. In april 2012 is de ingangsdatum al verschoven van de eerste van de maand waarin men 65 jaar wordt naar de 65ste verjaardag. Per 1 januari 2013 is de ingangsdatum verschoven naar de dag waarop iemand 65 jaar en één maand wordt. In 2014 wordt dit 65 jaar en twee maanden. Deze verschuivingen resulteren in 2018 in een AOW leeftijd van 66 jaar en in 2021 van 67 jaar. Deze wijziging heeft geen effect op het pensioenreglement.

Code pensioenfondsen

In 2014 worden de *Principes van goed pensioenfondsbestuur* uit 2005 vervangen door de *Code pensioenfondsen*. De Code zal, net als de Principes, worden verankerd in de Pensioenwet. De Code bevat 83 normen voor het gedrag van bestuurders, interne toezichthouders en belanghebbenden. Per orgaan zijn normen opgenomen over taak en werkwijze, samenstelling en zittingsduur, geschiktheid en benoeming, en schorsing en ontslag. Daarnaast zijn overkoepelende thema's opgenomen, die zowel het eigen functioneren van het pensioenfonds als dat van dienstverleners betreffen, zoals integraal risicomanagement, communicatie en transparantie, maatschappelijk verantwoord beleggen, kosten, uitvoering en uitbesteding, geschiktheid, diversiteit, integer handelen en beloningsbeleid.

Pensioenregeling

De pensioenregeling wordt gekenmerkt als een collectief beschikbare premierregeling, waarbij de beschikbare premie na ontvangst wordt omgezet in pensioenaanspraken met een pensioenleeftijd van 65 jaar (Pensioenreglement 2006). De franchise van het Pensioenreglement 2006 is per 1 januari 2013 met circa 1,8% verhoogd naar € 13.227; het fiscaal minimum.

De grondslagen die het pensioenfonds hanteert bij de berekening van de premies en de technische voorzieningen zijn in verband met de stijging van de levensverwachting (in de vorm van de nieuwe AG Prognosetafel 2012-2062) eind 2012 aanmerkelijk verzwaaard. In 2013 was er geen aanleiding om de grondslagen te wijzigen. De grondslagen zijn nader beschreven in paragraaf 4.4.

Het Pensioenreglement 2006 is vanaf 1 januari 2006 van toepassing. In dit reglement ontbreekt de opbouw van prepensioen. Alle nieuwe deelnemers vanaf 1 januari 2006 en deelnemers aan de Pensioenregeling 2001 die zijn geboren na 31 december 1949 zijn overgegaan naar dit nieuwe reglement. In paragraaf 5.7 is een samenvatting van het Pensioenreglement 2006 opgenomen.

De bijdragetabellen en factoren in het Pensioenreglement 2006 zijn eind 2012 aangepast in verband met de eerder genoemde gestegen levensverwachting en de wijziging van de rekenrente. Eind 2013 zijn de bijdragetabellen en factoren wederom aangepast nu in verband met de wijziging van de rekenrente van 2,432% naar 2,785%. Daarnaast is de indexatie-ambitie in het pensioenreglement gewijzigd van loon- naar prijsindex en zijn voorts de bepalingen omtrent arbeidsongeschiktheid in lijn gebracht met het tussen de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars gesloten convenant.

In onderstaande tabel wordt het deelnemersbestand van 2012 naar 2013 met mutaties getoond. Het aantal deelnemers is met 191 gedaald naar 11.575; dit is een daling van 1,6%.

3.3 Deelnemers	TOTAAL	Actieven	Slapers	Gepensio- neerden	Gepensioneerden naar type pensioen:			
					Ouderdom	Invalideit	Partner	Wezen
Stand 1 januari 2013	11.766	650	3.079	8.037	5.351	31	2.610	45
Mutaties door:								
Nieuwe toetredingen	147	147	-	-	-	-	-	-
Ontslag met premievrije aanspraak	-	-107	107	-	-	-	-	-
Waardeoverdracht	-25	-	-25	-	-	-	-	-
Ingang pensioen	138	-5	-140	283	145	1	134	3
Overlijden	-416	-1	-11	-404	-239	-	-165	-
Afloop	-3	-	-	-3	-	-4	-	1
Afkoop	-31	-	-29	-2	-1	-	-	-1
Andere oorzaken	-1	1	-1	-1	-1	-	-	-
Totaal mutaties	-191	35	-99	-127	-96	-3	-31	3
Stand 31 december 2013	11.575	685	2.980	7.910	5.255	28	2.579	48

Toeslag (indexatie)

Op grond van de dekkingsgraad per 30 september 2012 is besloten per 1 januari 2013 geen toeslag te verstrekken op de tot 1 januari 2013 opgebouwde en ingegane pensioenen. De stijging van de loonindex was 1,8%.

Aan de hand van de in 2011 uitgevoerde continuïteitsanalyse is vastgesteld dat het ambitieniveau van het pensioenfonds niet in overeenstemming is met de toeslagverwachting voor de komende jaren. Daarom heeft het bestuur in de loop van 2013 het besluit genomen om de ambitie te verlagen van loon- naar prijsindex.

Per 1 januari 2014 kon geen toeslag worden verstrekt. De stijging van de prijsindex was 1,6%. Het bestuur hanteert bij het vaststellen van de toeslag als leidraad een in het pensioenreglement opgenomen staffel. De lengte van de staffel loopt, teneinde de risico's voor het pensioenfonds te beperken, van 115% tot 125%. De toeslag blijft voorwaardelijk en is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Wanneer de dekkingsgraad daalt onder de 125% wordt de toeslag, mede in aanmerking nemende de financiële positie van het pensioenfonds, niet hoger vastgesteld dan gebaseerd op een staffel van verstrekkingpercentages. Dit houdt in dat bijvoorbeeld bij een

dekkingsgraad van 120% nog maar 25% van de wijziging van de prijsindex als toeslag zal kunnen worden verstrekt en bij een dekkingsgraad van 115% wordt geen toeslag verleend.

Een overzicht van de toeslagen van de afgelopen tien jaar staat in paragraaf 4.5.4. Tevens staan hierbij de wijziging van de indices, waarop het toeslagenbeleid is gebaseerd. Hieruit blijkt dat het pensioenfonds in het verleden meer heeft geïndexeerd dan op grond van de indices noodzakelijk zou zijn, maar dat is geen beleid waarop men recht kan doen gelden.

In december 2012 werd, op grond van een daartoe strekkend besluit van het bestuur van het pensioenfonds, ter gelegenheid van Kerstmis geen kerstgeschenk uitgekeerd. Ook in december 2013 is ondanks de lichte verbetering van de financiële positie geen kerstgeschenk uitgekeerd. Het bestuur beziet elk jaar opnieuw of een dergelijke uitkering aan de verzekerden van het pensioenfonds kan worden verstrekt.

Premie

Met ingang van 2008 is met de aangesloten ondernemingen een uitvoeringsovereenkomst afgesloten die voldoet aan de normen van de Pensioenwet. Deze overeenkomst heeft een looptijd van vier jaar en eindigde derhalve op 31 december 2011. Afspraken zijn gemaakt over het aantal deelnemers en de solvabiliteitsopslag teneinde bij nieuwe toetredingen een mogelijke verwatering van de dekkingsgraad te minimaliseren.

Aan alle aangesloten ondernemingen wordt een *gedempte kostendekkende premie* in rekening gebracht, die € 6,7 miljoen bedroeg (2012: € 5,7 miljoen). De feitelijk ontvangen premie bedroeg € 6,9 miljoen (2012: € 5,5 miljoen). De *zuiver kostendekkende premie* was € 6,4 miljoen (2012: € 5,7 miljoen). In paragraaf 4.5.7 worden deze begrippen nader toegelicht.

De pensioenregeling heeft een leeftijdsafhankelijke premieopbouw. In 2013 is het gemiddelde premiepercentage 22,4% van de pensioengrondslag. Onderdeel hiervan is de werknemerspremie van 5% van de pensioengrondslag. Dit percentage wordt tussen werkgever en werknemer overeengekomen. In het pensioenreglement is vanaf 1 januari 2007 de mogelijkheid van vrijwillige voortzetting opgenomen.

De aangesloten ondernemingen zijn niet verantwoordelijk voor eventuele tekorten van het pensioenfonds. Met de aangesloten werkgevers loopt al sinds 2010 een discussie over de verhoging van de werkgeversbijdragen, vanwege de aanpassing van de overlevingstafels en vanwege de lage disconteringsvoet. Het niet-verhogen van de werkgeversbijdragen heeft een negatieve impact op de pensioenopbouw van de actieve deelnemers. Omdat nog geen nieuwe uitvoeringsovereenkomst is afgesloten, loopt de oude door.

In verband met de toegenomen kosten werd, naast de opslag voor toekomstige administratie- en excassokosten, een opslag voor huidige uitvoeringskosten van 4% geïntroduceerd. Het beleid ten aanzien van de kostenvoorziening wordt in 2014 aangepast om deze toekomstbestendig te maken.

Quinto-P

DNB heeft de afgelopen jaren bij een aantal pensioenfondsen onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de pensioenadministratie (onder de naam Quinto-P). In een aantal gevallen bleek de aanspraakberekening onjuist. DNB heeft toen alle pensioenfondsen gevraagd dit zelf te onderzoeken. Daarom heeft het pensioenfonds in 2013 zelf een dergelijk onderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn geen onregelmatigheden in de pensioenadministratie naar voren gekomen.

3.4 Actuariële analyse resultaat

Om tot een juiste weergave van het vermogen te komen is het voor een pensioenfonds noodzakelijk om gebruik te maken van veronderstellingen. Deze hebben onder meer betrekking op de toekomstige marktrente, de verwachte hoogte van de kosten en de verwachte sterfte onder deelnemers.

De actuariële analyse in onderstaande tabel maakt inzichtelijk welke verschillen er zijn tussen de vooraf gedane veronderstellingen en de werkelijkheid zoals na afloop van het jaar vastgesteld. De veronderstellingen zijn gereserveerd in de pensioenverplichtingen (*technische voorziening*), en de werkelijkheid komt tot uitdrukking in het pensioenvermogen (= totaal activa -/- overige passiva). Het verschil tussen deze twee is het resultaat van het boekjaar (€ 25 miljoen), zijnde het saldo van baten en lasten zoals berekend in paragraaf 4.2. Dit is tevens uitgedrukt als effect op de dekkingsgraad: +2,7%-punt.

3.4 Actuariële analyse	Pensioen- vermogen	Technische voorziening	Reserves 2013	Dekkings- graad 2013	Reserves 2012	Dekkings- graad 2012
(x € 1.000)						
Stand per 1 januari	1.244.106	1.189.145	54.961	104,6%	61.465	105,3%
Mutaties:						
Premie pensioenopbouw	6.074	5.196	878	0,1%	364	0,0%
Toeslagen (indexatie)	-	-	-	-	-	-
Pensioenuitkeringen	-70.768	-70.765	-3	0,4%	-97	1,0%
Uitvoeringskosten	-2.935	-2.835	-100	-	-344	-
Beleggingsresultaat	6.677	4.080	2.597	0,2%	86.154	7,5%
Wijziging DNB-rentetermijnstructuur	-	-21.631	21.631	2,0%	-80.434	-8,0%
Waardeoverdrachten	142	162	-20	-	-95	-
Sterfte (kanssysteem)	222	300	-78	-	1.492	-
Arbeidsongeschiktheid (kanssysteem)	685	22	663	-	841	-
Herverzekering (kanssysteem)	-1.562	-	-1.562	-	940	-
Verzwarende sterftegrondslagen	-	-	-	-	-15.481	-1,3%
Overig	-479	-1.451	972	-	156	0,1%
Totaal mutaties	-61.945	-86.921	24.976	2,7%	-6.504	-0,7%
Stand per 31 december	1.182.161	1.102.224	79.937	107,3%	54.961	104,6%

De belangrijkste mutaties op de reserves (+ € 25 miljoen) en de dekkingsgraad (+ 2,7%) zijn als volgt:

- Door de stijging van de rente in 2013 daalt de contante waarde van de pensioenverplichtingen met € 22 miljoen, waardoor de dekkingsgraad met 2,0%-punt stijgt.
- De verrichte pensioenuitkeringen zijn vrijwel gelijk aan wat voorzien was, maar omdat de uitkeringen zijn gebaseerd op 100% dekkingsgraad en de dekkingsgraad hoger is dan 100%, heeft de vrijval van de gereserveerde pensioenuitkeringen een positief effect op de dekkingsgraad van 0,4%-punt.
- Het beleggingsresultaat van € 7 miljoen laat de dekkingsgraad met 0,6%-punt stijgen, maar doordat € 4 miljoen rekenrente moet worden toegevoegd aan de technische voorziening, is het effect op de dekkingsgraad per saldo 0,2%-punt.

3.5 Uitvoeringsorganisatie

Het bestuur heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden gedelegeerd aan de uitvoeringsorganisatie van het pensioenfonds. De werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Het vermogensbeheer is uitbesteed aan diverse vermogensbeheerders; de uitvoeringsorganisatie bereidt het beleid voor, houdt toezicht op de uitbesteding en rapporteert aan externe toezichthouders en aan het bestuur. In 2013 is besloten om de pensioenadministratie uit te besteden. Na een uitvoerig selectietraject is per 1 januari 2014 de pensioenadministratie uitbesteed aan Aon Hewitt.

De kosten van de uitvoeringsorganisatie van het pensioenfonds zijn in 2013 met 10% gestegen naar € 3,8 miljoen. In onderstaande tabel staan ook de onderliggende kostenrubrieken. Deze kosten zijn exclusief de kosten van externe vermogensbeheerders, die eronder staan vermeld.

Een deel van de externe vermogensbeheerkosten wordt gefactureerd en is derhalve inzichtelijk. Bij beleggingsfondsen is het gebruikelijk dat de vermogensbeheerder zijn kosten ten laste brengt van het belegd vermogen. Derhalve zijn deze kosten niet inzichtelijk. Op basis van de kostenpercentages die de vermogensbeheerders publiceren, zijn deze kosten door het pensioenfonds berekend: € 6,9 miljoen in 2013. Dit betreft vermogensbeheerkosten, overige kosten en eventuele prestatievergoedingen. Zodoende wordt in de tabel een integraal beeld gepresenteerd van de vermogensbeheerkosten: € 10,3 miljoen (2012: € 10,6 miljoen).

3.5 Uitvoeringskosten	2013	Pensioen- beheer	Vermogens- beheer	2012
(x € 1.000)				
Personeelskosten	1.714	1.361	353	1.621
Huisvestingskosten	388	321	67	382
Advieskosten	480	307	173	276
Accountantskosten	90	60	30	90
Automatiseringskosten	264	258	6	286
Communicatiekosten	248	248	-	266
Kosten organen pensioenfonds	336	240	96	307
Overige algemene kosten	248	140	108	196
Uitvoeringskosten pensioenfondsorganisatie	3.768	2.935	833	3.424
Bewaarloon gefactureerd			165	162
Vermogensbeheerkosten gefactureerd			2.435	2.364
Vermogensbeheerkosten tlv belegd vermogen			6.895	7.298
Vermogenbeheerkosten integraal			10.328	10.558

Het personeelbestand is gestegen van 11,4 naar 12,4 voltijdseenheden eind 2013 door de indiensttreding van de manager finance, control & risk. Begin 2014 zijn 3,6 voltijdseenheden overgegaan naar Aon Hewitt als gevolg van de uitbesteding van de pensioenadministratie. Hiermee gaan reorganisatiekosten gepaard van € 0,8 miljoen, die in 2013 zijn verantwoord en apart zijn opgenomen in de *staat van baten en lasten* (zie paragraaf 4.5.2); ze maken derhalve geen onderdeel uit van de reguliere uitvoeringskosten en zijn daarom niet opgenomen in bovenstaande weergave.

De Pensioenfederatie vermeldt in haar notitie *Aanbevelingen uitvoeringskosten 2013* drie kengetallen, waarover elk pensioenfonds dient te publiceren. Voor het pensioenfonds zijn de kengetallen als volgt:

Kengetallen Pensioenfederatie	2013	2012
Pensioenbeheerkosten per deelnemer (alleen actieven en gepensioneerden)	341	310
Vermogensbeheerkosten (in % van het gemiddelde belegd vermogen)	0,86%	0,86%
Transactiekosten beleggingen (in % van het gemiddelde belegd vermogen)	0,03%	0,04%

De pensioenbeheerkosten per actieve en gepensioneerde deelnemer zijn met 10% gestegen naar € 341. Dat het deelnemersbestand een lichte daling vertoont, is niet in het voordeel bij dit kengetal. Door de uitbesteding van de pensioenadministratie begin 2014, is de verwachting dat een verdere stijging van dit kengetal wordt voorkomen.

De vermogensbeheerkosten van *private equity* zijn voor het pensioenfonds niet volledig inzichtelijk. Daarom is het kostenpercentage gebruikt dat de Pensioenfederatie vermeldt. Omdat het pensioenfonds voornamelijk belegt in *fund-of-funds*, is conform de richtlijn van de Pensioenfederatie het dubbele kostenpercentage gehanteerd, namelijk 3,3%. Als *private equity* buiten beschouwing wordt gelaten, daalt het totale vermogensbeheerkostenpercentage van 0,86% naar 0,64%. Overigens is het beleid van het pensioenfonds niet specifiek gericht op lage vermogensbeheerkosten, maar op vermogensbeheerders die een nettorendement behalen dat boven de benchmark ligt.

De transactiekosten van de beleggingen zijn 0,03%. De transactiekosten zijn voor slechts 5% gefactureerd; 95% is verwerkt in de transactiesom en is opgevraagd. De transactiekosten in 2013 bestaan voor 77% uit de kosten voor derivaten: de verkoop van de aandelenputopties en de herstructurering van de renteswaptions. De directe transactiekosten liggen laag omdat het pensioenfonds beperkt beleggingsfondsen aan- en verkoopt.

3.6 Communicatie

Het pensioenfonds streeft naar een open en heldere communicatie met alle belanghebbenden. Hier is ook dit boekjaar veel aandacht aan besteed. Omdat in november bleek dat per 1 januari 2014 niet geïndexeerd zou kunnen worden, werd in december een brief verstuurd, waarin dit besluit en de financiële positie van het fonds werd toegelicht.

In overeenstemming met de door de koepels geïntroduceerde doelstelling om een eenvormig, eenduidig en duidelijk UPO te verstrekken, hebben alle deelnemers een UPO met uitvoerige toelichting op basis van de huidige regeling ontvangen.

In 2013 verschenen vier edities van de Nedlloyd Pensioenkrant met een scala aan onderwerpen en rubrieken, waaronder een verkorte versie van het jaarverslag. Daarnaast verschenen in 2013 vier digitale nieuwsbrieven, waarin actuele informatie werd opgenomen. Ruim 2.000 deelnemers schreven zich in voor deze nieuwsbrieven.

Het in 2010 ingestelde lezerspanel heeft de diverse uitingen van het pensioenfonds van commentaar voorzien.

De internetsite van het pensioenfonds, www.nedlloydpensioenfonds.nl, werd in 2013 gemoderniseerd en actueel gehouden met onder meer nieuwsberichten over de financiële positie van het pensioenfonds. Tijdens de bestuursvergaderingen werd gediscussieerd over het nieuwe communicatiebeleidsplan 2013 - 2015 en het communicatieactieplan 2014 en de eisen die de wet en toezichthouder Autoriteit Financiële Markten (AFM) sinds 1 januari 2008 aan communicatie stellen.

In het voorjaar van 2013 vond de jaarvergadering van de Vereniging Deelnemers Nedlloyd Pensioenfonds (DNP) plaats. Daar werd een uitvoerige toelichting gegeven op het beleid van het pensioenfonds.

In de maanden september en oktober werd een risicobereidheidsonderzoek gehouden. Het onderzoek bestond uit twee onderdelen. Enerzijds een kwalitatief onderzoek bestaande uit een tweetal groepsdiscussies met gepensioneerden en actieve deelnemers. En anderzijds een online onderzoek, waarvan de respons representatief genoemd mag worden. De conclusies zijn dat er waardering is voor de communicatie van het pensioenfonds, maar dat het wenselijk is dat minder jargon wordt gebruikt, de communicatie persoonlijker wordt en er meer rekenvoorbeelden worden gebruikt. Voorts is er een stevige band met en vertrouwen in het pensioenfonds. De deelnemers en gepensioneerden willen risico lopen en kiezen voor indexatie met kans op verlaging. De uitkomsten van het onderzoek zijn ter kennis gebracht van sociale partners en DNP.

3.7 Goed pensioenfondsbestuur

Het bestuur onderschrijft en leeft de *Principes voor goed pensioenfondsbestuur* na, zoals die in de Pensioenwet zijn verankerd. Hieronder worden de belangrijkste principes genoemd en op welke plaatsen in dit jaarverslag is aangegeven hoe het pensioenfonds hier invulling aan geeft:

- Algemene besturing pensioenfonds: hoofdstuk 2.
- Verantwoordingsorgaan (pensioenraad): hoofdstuk 2 en paragraaf 5.4.
- Intern toezicht via visitatiecommissie: hoofdstuk 2 en paragraaf 5.5.
- Transparantie en communicatie: paragraaf 3.5 en 3.6. Als aanvulling hierop valt te melden dat er geen overtredingen van wet- en regelgeving, dwangsommen of boetes zijn geweest.
- Gedragscode: het pensioenfonds heeft een integriteitsbeleid waaronder een gedragscode, die ook bij de zakenrelaties van het fonds bekend is. Jaarlijks wordt door het bestuur en de medewerkers een verklaring van naleving van de gedragscode ondertekend en rapporteren de compliance officers hun bevindingen aan het bestuur. In 2013 waren er geen bijzonderheden.
- Deskundigheid bestuur: zie hieronder.

Het bestuur heeft een deskundigheidsplan opgesteld om zowel individueel als collectief over de vereiste deskundigheid te beschikken. Het bestuur evalueert één keer per jaar zijn eigen functioneren en deskundigheid. Vanaf 2009 gebeurt dat in een aparte bijeenkomst onder leiding van een externe begeleider. De voorzitter voert minimaal een keer per twee jaar met alle bestuursleden afzonderlijk een evaluatiegesprek waarbij ook zijn eigen functioneren wordt besproken.

Het bestuur heeft tezamen met de leden van de pensioenraad, de SPO-opleiding *Besturen van een pensioenfonds* gevolgd om te komen tot kennisniveau 1. In 2009 en 2010 hebben bestuursleden modules gevolgd om deskundigheidsniveau 2 te behalen in de voor hen relevante aandachtsgebieden. In 2011 en 2012 hebben nagenoeg alle bestuursleden de overige modules van deskundigheidsniveau 2 gevolgd. In paragraaf 5.6 staat een kort curriculum vitae van de bestuursleden. In 2013 hebben de leden van het bestuur diverse bijeenkomsten van de Pensioenfederatie, DNB, AFM en commerciële organisaties bijgewoond om de deskundigheid op peil te houden.

Vanaf 1 januari 2014 geldt de *Code pensioenfonds*, die de *Principes voor goed pensioenfondsbestuur* vervangt. De verschillen hiertussen zijn beschreven in paragraaf 3.3.

3.8 Risicobeheersing

De risico's voor het pensioenfonds zijn als volgt te categoriseren:

- Solvabiliteitsrisico: de kans dat het pensioenfonds niet aan zijn (langetermijn)verplichtingen kan voldoen. Dit uit zich in de dekkingsgraad. Het solvabiliteitsrisico valt uit te splitsen in de volgende risico's: renterisico, prijsrisico, valutarisico, kredietrisico en actuariële risico's.
- Liquiditeitsrisico: de kans dat beleggingen niet tijdig tegen een aanvaardbare prijs liquide kunnen worden gemaakt, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.
- Organisatierisico's: operationele risico's, uitbestedingsrisico's, IT-risico's.
- Omgevingsrisico's: concurrentierisico, afhankelijkheidsrisico en politieke risico's.

Een gestructureerde aanpak van de risico's richt zich voornamelijk op de eerste twee risico-categorieën, die uitgebreid worden behandeld in paragraaf 4.6. Met consultant Cardano is aan de hand van scenario-analyse een strategisch risicokader vastgesteld over deze risico's. In de kwartaal-bijeenkomsten met de beleggingscommissie wordt hier specifiek aandacht aan besteed. De visitatie-commissie beoordeelt jaarlijks hoe het pensioenfonds omgaat met de risico's op langere termijn.

Het uitbestedingsrisico wordt beheerst door uitbestedingscontracten aan te gegaan met gerenommeerde partijen die in bezit zijn van een ISAE3402-verklaring. Voor de selectie van en monitoring op externe vermogensbeheerders wordt gebruik gemaakt van externe adviseurs. De risico's van de uitbesteding van IT en pensioenadministratie worden beheerst door middel van serviceniveau-overeenkomsten en -rapportages.

In 2012 is als onderdeel van de *Actuariële en bedrijfstechnische nota 2012* het financieel crisisplan vastgesteld. Elk jaar dient het crisisplan opnieuw beoordeeld te worden. Op grond van de brief van DNB en AFM is in 2013 extra aandacht geschonken aan de kwaliteit van het financiële crisisplan.

In 2014 zal een volledige risicobeheersingsmatrix worden ontwikkeld, zodat alle risico's en beheersmaatregelen overzichtelijk en in samenhang in kaart zijn gebracht. Hierbij zal de verdere inrichting en optimalisatie van de administratieve organisatie een belangrijke rol spelen, zodat procedures kunnen worden aangescherpt.

3.9 Toekomst pensioenfonds

Het aantal pensioenfonds daalt in Nederland in een rap tempo. Veel pensioenfonds bezinnen zich vanwege hun financiële situatie of vanwege de toenemende regeldruk op hun toekomst. DNB vraagt kwetsbare pensioenfonds om de houdbaarheid van het bedrijfsmodel te analyseren en daarbij aandacht te besteden aan de risico's rondom het voortbestaan van het fonds, rondom de besturing, de uitvoeringskosten en de financiële opzet. Deze risico's zijn door het pensioenfonds geanalyseerd en het bestuur heeft, waar nodig, beheersingsmaatregelen getroffen.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft voorts diverse toekomstalternatieven de revue laten passeren, zoals zelfstandig voortbestaan, samenwerking of samengaan met andere pensioenfonds, en overgang naar een verzekeraar. Daarbij zijn diverse triggers geformuleerd die aanleiding zouden kunnen zijn tot het nemen van actie. Triggers zijn bijvoorbeeld: het niet meer hebben van een werkgever, het oplopen van het kostenniveau, en het niet meer kunnen voorzien in geschikte bestuurders of geschikte medewerkers voor de uitvoeringsorganisatie.

Op dit moment meent het bestuur dat er geen reden is om de huidige situatie van een zelfstandig pensioenfonds te wijzigen, omdat het pensioenfonds in financieel en organisatorisch opzicht op orde is. De hiervoor vermelde risico's zullen evenwel regelmatig worden geanalyseerd en zo nodig worden aanvullende maatregelen genomen.

3.10 Vooruitzichten

Belangrijke thema's die in 2014 en volgende jaren voor het pensioenfonds spelen zijn:

Implementatie van Wet versterking bestuur pensioenfondsen en Code pensioenfondsen

Als gevolg van de inwerkingtreding per 1 juli 2014 zullen, naar aanleiding van de begin 2014 genomen besluiten van het bestuur, nog een groot aantal fondsdocumenten aan de nieuwe wet aangepast moeten worden, zoals de *Statuten* en de *Actuariële en bedrijfstechnische nota*. Voorts zal nog beleid ontwikkeld en beschreven moeten worden inzake beloningen en diversiteit.

Het pensioenstelsel en toezichtkader vanaf 1 januari 2015

Wanneer de contouren van het nieuwe pensioenstelsel door middel van het langverwachte wetsontwerp bekend gemaakt worden, kunnen sociale partners hun discussies over het nieuwe pensioencontract afronden en kan het pensioenfonds de uitvoering daarvan inregelen.

Beoordeeld zal moeten worden in hoeverre de nieuwe *ultimate forward rate* invloed heeft op het beleggingsbeleid en dan in het bijzonder op de afdekking van het renterisico. Dit geldt ook voor het in maart 2014 gepubliceerde advies van de commissie Parameters.

Per medio 2014 wordt de effectuering verwacht van de *Alternative investment fund managers directive (AIFMD)*, de *European market infrastructure regulation (EMIR)* en mogelijke *Financial transaction tax (FTT)* in 2014. Met de AIFMD worden de activiteiten van beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen voor het eerst op Europees niveau gereguleerd. De AIFMD heeft impact op investeringen in beleggingsfondsen. Het betreft dan beleggingsfondsen, zowel gevestigd in Europa als ook daar buiten, die in Nederland worden aangeboden en tot nu toe niet onder enig toezicht staan. Dit raakt het pensioenfonds mogelijk indirect via een verhoging van de kosten indien managers de kosten voor AIFMD willen doorbelasten. Getoetst zal worden of de externe beleggingsfondsen onder adequaat toezicht staan.

Het doel van EMIR is om de derivatenmarkt veiliger en transparanter te maken. EMIR heeft gevolgen voor de wijze waarop het onderpandbeheer op derivatenposities moet worden ingericht. De Europese Commissie heeft in 2011 een voorstel gedaan om te komen tot een Europese richtlijn voor een FTT, die in alle EU lidstaten van toepassing zou worden op financiële transacties. Gezien alle consternatie die rondom de FTT bestaat is het twijfelachtig of invoering per medio 2014 haalbaar is. Introductie van de FTT heeft kostenverhogende consequenties.

Het bestuur is voornemens om deze uitdagingen in 2014 met voortvarendheid op te pakken en de marktontwikkelingen nauwlettend te volgen en het beleid daarop af te stemmen.

Rotterdam, 10 juni 2014

Het bestuur van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

4. Jaarrekening 2013

4.1 Balans per 31 december	toelichting	2013	2012
	(x € 1.000)		
Activa:			
Beleggingen:			
◦ Aandelen		256.359	230.718
◦ Indirect vastgoed		150.960	168.076
◦ Alternatieve beleggingen		92.957	116.459
◦ Credits		182.927	135.819
◦ Staatsobligaties		466.600	505.861
◦ Derivaten		9.340	50.502
Totaal beleggingen exclusief liquide middelen		1.159.144	1.207.435
◦ Liquide middelen	4.3 *	17.180	26.764
Totaal beleggingen inclusief liquide middelen	4.5.1	1.176.324	1.234.199
Herverzekerd deel technische voorzieningen	4.5.2	8.684	10.876
Overige activa	4.5.3	747	1.706
Totaal activa		1.185.755	1.246.781
Passiva:			
Reserves (inclusief stichtingskapitaal van 45 euro)	**	79.937	54.961
Technische voorzieningen	4.5.4 ***	1.102.224	1.189.145
Overige passiva	4.5.5	3.594	2.676
Totaal passiva	****	1.185.755	1.246.781
Pensioenvermogen (= totaal activa - overige passiva)	-	1.182.161	1.244.106
Dekkingsgraad (= pensioenvermogen / technische voorziening)	4.6	107,3%	104,6%
* Mutatie liquide middelen is het kasstroomoverzicht	4.3	-9.584	15.620
** Mutatie reserves is het saldo van baten en lasten	4.2	24.976	-6.504
Een alternatief verloop staat in de actuariële analyse	3.4	24.976	-6.504
*** Van de technische voorzieningen is herverzekerd	4.5.2	8.684	10.876
**** Niet in de balans opgenomen verplichtingen	4.5.6	22.780	35.270

4.2 Staat van baten en lasten	toelichting	2013	2012
	<i>(x € 1.000)</i>		
Baten (+):			
Premiebijdragen	4.5.7	6.864	5.514
Netto beleggingsresultaat	4.5.1	6.677	103.309
Overige baten	4.5.8	437	312
Totaal baten		13.978	109.136
Lasten (-):			
Dotaties (-) en vrijval (+) technische voorzieningen:			
◦ Dotatie voor pensioenopbouw		-5.196	-4.588
◦ Dotatie voor toeslagen (indexatie)		-	-
◦ Vrijval voor pensioenuitkeringen		70.765	72.232
◦ Vrijval voor uitvoeringskosten		2.835	2.346
◦ Dotatie voor rentetoevoeging in verband met rekenrente		-4.080	-17.302
◦ Wijziging DNB-rentetermijnstructuur		21.631	-80.434
◦ Wijziging door waardeoverdrachten		-162	1.842
◦ Verzwaring sterftegrondslagen		-	-15.481
◦ Wijziging door kanssystemen en overige mutaties		1.129	1.761
Totaal wijziging technische voorzieningen	4.5.4	86.921	-39.624
Pensioenuitkeringen	4.5.9	-70.768	-72.329
Saldo herverzekeringen	4.5.2	-1.561	940
Saldo waardeoverdrachten	4.5.10	142	-1.937
Uitvoeringskosten pensioenen	4.5.11	-2.935	-2.690
Dotatie reorganisatievoorziening	4.5.11	-800	-
Totaal lasten		10.999	-115.639
Saldo van baten en lasten (+ = baten)		24.976	-6.504

Het positieve saldo van baten en lasten 2013 is ten gunste gebracht van de reserves van het pensioenfonds.

4.3 Kasstroomoverzicht	2013	2012
	<i>(x € 1.000)</i>	
Liquide middelen* per 1 januari	26.764	11.144
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten:		
Verkopen beleggingen	207.406	161.223
Aankopen beleggingen	-197.863	-117.206
Directe beleggingsopbrengsten	46.258	39.516
Vermogensbeheerkosten eigen organisatie	-833	-734
Totaal Kasstroom uit beleggingsactiviteiten	54.968	82.799
Kasstroom uit pensioenactiviteiten:		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	6.864	5.514
Ontvangen FVP-bijdragen	117	142
Inkomende waardeoverdrachten	501	356
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	759	1.007
Pensioenuitkeringen	-69.406	-69.140
Uitgaande waardeoverdrachten	-359	-2.293
Betaalde premies herverzekeringen	-128	-113
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.900	-2.653
Totaal Kasstroom uit pensioenactiviteiten	-64.552	-67.179
Totaal mutaties liquide middelen	-9.584	15.620
Liquide middelen* per 31 december	17.180	26.764

* Liquide middelen bestaan uit: de ING-bankrekeningen, terugvorderbare Nederlandse dividendbelasting, en overlopende beleggingstransacties die binnen een maand zijn afgehandeld.

4.4 Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de *Richtlijnen voor de jaarverslaggeving*. Het bestuur heeft op 10 juni 2014 de jaarrekening vastgesteld.

(a) Algemeen en presentatiewijzigingen

Alle bedragen zijn vermeld in euro's. Bedragen zijn afgerond, waardoor een totaaltelling van afgeronde bedragen miniem kan afwijken. Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

In dit jaarverslag zijn twee presentatiewijzigingen doorgevoerd (voor zowel het jaar 2012 als 2013), die beide geen effect hebben op de dekkingsgraad of het resultaat:

- De lopende rente van de obligaties maakt nu onderdeel uit van de waardering van de obligaties. In het jaarverslag 2012 werd de lopende rente onder de overige activa vermeld.
- Overlopende beleggingstransacties die binnen een maand zijn afgehandeld, maken nu onderdeel uit van de liquide middelen. In het jaarverslag 2012 stonden deze onder overige activa en passiva.

(b) Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post *nog af te wikkelen transacties*, die wordt verantwoord onder de liquide middelen.

(c) Saldering

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

(d) Schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening is het gebruik van schattingen en veronderstellingen noodzakelijk. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

(e) Waardeveranderingen beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsresultaten in de rekening van baten en lasten opgenomen.

(f) Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Het pensioenfonds heeft in directe zin alleen te maken met de Amerikaans dollar, omdat andere valuta binnen beleggingsfondsen worden omgerekend. De koers op 31 december 2013 was USD 1,3795 (31 december 2012: USD 1,3184).

(g) Beleggingen

Beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Per beleggingscategorie is dit als volgt:

- Aandelen en beursgenoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de marktwaarde, zoals de beheerder die heeft afgegeven.
- Beleggingen in vastgoedfondsen zijn gewaardeerd tegen de beurskoers of – als die er niet is – tegen het evenredige deel van de netto vermogenswaarde van het vastgoedfonds waartoe het pensioenfonds gerechtigd is, zoals de beheerder die heeft afgegeven.
- Belangen in alternatieve beleggingen zijn gewaardeerd tegen geschatte marktwaarde, zoals de beheerder die heeft afgegeven. Deze wordt bepaald op basis van internationale richtlijnen van de sector, waaronder die van de European Private Equity & Venture Capital Association (EVCA).
- Obligaties zijn gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum, onder toevoeging van de lopende rente. Niet-beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de marktwaarde, zoals de beheerder die heeft afgegeven.
- Hypothecaire leningen zijn gewaardeerd op basis van de geschatte toekomstige kasstromen (rente en aflossingen), contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico) en de looptijd, onder aftrek van het gespaarde deel.
- Derivaten worden gewaardeerd tegen de relevante marktnotering of – als die er niet is – met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

(h) Herverzekeringen

Herverzekeringscontracten worden opgenomen voor de actuarieel bepaalde contante waarde van de herverzekerde aanspraken, berekend volgens de grondslagen van de technische voorzieningen, exclusief de opslag voor excasso- en administratiekosten.

(i) Overige activa

Overige activa bestaat uit de materiële vaste activa van het pensioenfonds, vorderingen en overlopende posten (behalve terugvorderbare Nederlandse dividendbelasting en beleggingstransacties die binnen een maand zijn afgehandeld). De waardering is tegen nominale waarde; bij materiële vaste activa onder aftrek van de lineaire afschrijving.

(j) Technische voorzieningen (pensioenvoorzieningen)

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor DNB acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen:

- De contante waarde wordt berekend op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur van 31 december 2013.
- Voor de sterftecijfers wordt de Prognosetafel AG 2012-2062 van het Actuarieel Genootschap gehanteerd, waarbij rekening is gehouden met de ervaringssterfte van het pensioenfonds op basis van het Towers Watson ervaringssterftemodel 2012.
- Er wordt een onbepaald partnersysteem gehanteerd; voor iedere deelnemer wordt het partnerpensioen verzekerd, ongeacht de vraag of er daadwerkelijk een partner is.
- Voor de berekening van het partnerpensioen wordt uitgegaan van een vast leeftijdsverschil: de partner van de man is drie jaar jonger en die van de vrouw is drie jaar ouder.
- Er wordt een kostenopslag in rekening gebracht van 3,25% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

(k) Overige passiva

Overige passiva bestaat uit schulden en overlopende posten (behalve beleggingstransacties die binnen een maand zijn afgehandeld). De waardering is tegen nominale waarde.

(l) Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit beleggingsactiviteiten en pensioenuitvoeringsactiviteiten.

De liquide middelen bestaan uit de ING-bankrekeningen, terugvorderbare Nederlandse dividendbelasting, en overlopende beleggingstransacties die binnen een maand zijn afgehandeld.

4.5 Toelichting op balans en staat van baten en lasten

4.5.1a Beleggingen	2013	2012	Mutaties *	Resultaat	Rendement 2013		
					Behaald	Benchmark	Outperf.
(x € 1.000)							
Aandelen Europa	80.518	69.424	-4.634	15.728	22,6%	19,8%	2,8%
Aandelen Verenigde Staten	118.460	106.462	-18.957	30.955	31,5%	26,1%	5,4%
Aandelen opkomende markten	57.382	54.832	6.972	-4.422	-7,2%	-6,8%	-0,4%
Aandelen	256.359	230.718	-16.619	42.261	18,5%	15,3%	3,2%
Indirect vastgoed	150.960	168.076	-13.841	-3.276	-2,1%	0,5%	-2,5%
Private equity	92.243	89.378	-4.426	7.291	8,2%	6,2%	2,1%
Hedge funds	714	27.081	-27.215	847	6,3%	6,3%	0,0%
Alternatieve beleggingen	92.957	116.459	-31.640	8.138	7,5%	6,1%	1,4%
Credits multi strategy	161.485	114.053	45.049	2.383	1,7%	3,5%	-1,9%
Hypothecaire leningen	9.397	9.918	-1.111	589	6,1%	2,2%	3,9%
Microfinance	12.046	11.849	0	198	1,7%	2,2%	-0,5%
Credits	182.927	135.819	43.964	3.144	2,0%	3,3%	-1,3%
Returnportefeuille	683.203	651.073	-18.137	50.267	7,8%	6,9%	1,0%
Staatsobligaties	466.600	480.035	3.935	-17.370	-3,6%	-3,6%	0,0%
Inflatie obligaties	-	25.825	-24.816	-1.009	-6,5%	-6,5%	0,0%
Putopties	-	9.560	-5.466	-4.094			
Swaptions	9.340	40.942	-11.326	-20.275			
Liquide middelen	17.180	26.764	-9.575	-9			
Risicomanagementportefeuille	493.121	583.127	-47.249	-42.757	-7,7%	-7,7%	0,0%
Uitvoeringskosten beleggingen pensioenfonds			833	-833	-0,1%		
Beleggingen incl. liquide middelen	1.176.324	1.234.199	-64.552	6.677	0,6%	0,1%	0,5%

* Mutaties = aankopen + gefactureerde kosten - verkopen - inkomsten (zoals dividend)

De waarde van de beleggingen inclusief liquide middelen is eind 2013 € 1.176 miljoen (2012: € 1.234 miljoen). Er is € 65 miljoen onttrokken om de pensioenenuitkeringen te betalen. Er is een positief netto beleggingsresultaat behaald van € 7 miljoen, hetgeen een positief rendement van 0,6% betekent. Er zijn geen aandelen uitgeleend (security lending).

Voor de aansturing zijn de beleggingen verdeeld in twee portefeuilles. De Returnportefeuille heeft als doel een rendement te halen boven de door het bestuur vastgestelde strategische benchmark. De Risicomanagementportefeuille heeft als doel om de renteblootstelling (duratie) van de pensioenverplichtingen te matchen met de beleggingen. Daarnaast worden in deze portefeuille alle beleggingen opgenomen die als doel hebben het risico van het fonds strategisch te verlagen.

Returnportefeuille

De waarde van de Returnportefeuille is € 683 miljoen. Er is een positief resultaat behaald van € 50 miljoen (7,8%), wat grotendeels te danken is aan Amerikaanse aandelen (€ 31 miljoen) en Europese

aandelen (€ 16 miljoen). De categorie *hedge funds* is in 2013 nagenoeg afgebouwd. Gezien het relatief kleine belang in *hedge funds* werd besloten dat de diversificatievoordelen binnen de Returnportefeuille niet opwogen tegen de hoge kosten, en de complexe en minder transparante beleggingsstrategieën die *hedge funds* gebruiken, alsook het reputatierisico dat zo'n portefeuille met zich meebrengt. De vrijgekomen middelen zijn met name toegevoegd aan de categorie *credits*, welke zich aan de onderkant van de strategische bandbreedte bewoog.

Risicomanagementportefeuille

De waarde van de Risicomanagementportefeuille is eind 2013 € 493 miljoen. De portefeuille bestaat grotendeels uit europaatsobligaties. Tabel 4.6h toont de landen met de grootste beleggingen. Begin 2013 zijn de inflatieobligaties verkocht en is de opbrengst gebruikt voor de kasstroommatching.

De *renteswaptions* in deze portefeuille beogen te bereiken dat de renteblootstelling van de beleggingen ongeveer gelijk is aan de renteblootstelling van de verplichtingen. Door de stijgende rente in 2013 is het rendement van de Risicomanagementportefeuille 7,7% negatief. Het gebruik van *renteswaptions* in plaats van renteswaps heeft positief bijgedragen aan de dekkingsgraad, doordat de verplichtingen in grotere mate zijn gedaald dan de *renteswaptions*.

Liquide middelen

De post *liquide middelen* betreft de ING-bankrekeningen, terugvorderbare Nederlandse dividendbelasting en overlopende beleggingstransacties die binnen een maand zijn afgehandeld. In de aansturing vallen de *liquide middelen* onder de Risicomanagementportefeuille. Liquiditeiten die externe vermogensbeheerders aanhouden, maken onderdeel uit van de betreffende beleggingscategorie.

Verloop

In onderstaande tabellen staat het verloop van de beleggingen nader uitgesplitst. De kolom *Mutaties* in de vorige tabel is uitgesplitst in: aankopen, verkopen en directe opbrengsten. De kolom *Resultaat* in de vorige tabel (exclusief *liquide middelen* en *uitvoeringskosten beleggingen pensioenfonds*) is uitgesplitst in: directe opbrengsten (dividend en rente) en indirecte opbrengsten.

4.5.1b Verloop 2013	Stand 2012	Aankopen 2013	Verkopen 2013	Indirecte opbr. 2013	Stand 2013	Directe opbr. 2013
(x € 1.000)						
Aandelen	230.718	44.379	-59.689	40.952	256.359	1.309
Indirect vastgoed	168.076	-	-	-17.117	150.960	13.841
Alternatieve beleggingen	116.459	11.598	-27.402	-7.698	92.957	15.836
Credits	135.819	50.000	-6.009	3.117	182.927	27
Staatsobligaties	505.861	63.196	-69.944	-32.513	466.600	14.134
Derivaten	50.502	28.691	-45.972	-23.880	9.340	-489
Beleggingen excl. liquide middelen	1.207.435	197.863	-209.016	-37.139	1.159.144	44.658

4.5.1b Verloop 2012	Stand 2011	Aankopen 2012	Verkopen 2012	Indirecte opbr. 2012	Stand 2012	Directe opbr. 2012
(x € 1.000)						
Aandelen	222.397	86.318	-115.726	37.729	230.718	-2.282
Indirect vastgoed	175.555	777	-	-8.256	168.076	6.927
Alternatieve beleggingen	110.188	13.271	-	-7.001	116.459	15.836
Credits	141.518	1.500	-16.871	9.672	135.819	54
Staatsobligaties	487.694	7.422	-27.814	38.559	505.861	14.562
Derivaten	49.573	8.024	-5.872	-1.223	50.502	-488
Beleggingen excl. liquide middelen	1.186.925	117.312	-166.283	69.481	1.207.435	34.610

Waarderingsmethoden

Zoals vermeld in paragraaf 4.4 *Grondslagen* worden de beleggingen gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. De beleggingen kunnen daarbij worden ingedeeld naar drie waarderingsniveaus:

Niveau 1: Direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt

Niveau 2: Waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata

Niveau 3: Waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata

4.5.1c Waardering	2013				2012			
	Totaal	niveau 1	niveau 2	niveau 3	Totaal	niveau 1	niveau 2	niveau 3
(x € 1.000)								
Aandelen	256.359	256.359	-	-	230.718	230.718	-	-
Indirect vastgoed	150.960	-	-	150.960	168.076	-	-	168.076
Alternatieve beleggingen	92.957	-	-	92.957	116.459	-	-	116.459
Credits	182.927	161.485	12.046	9.397	135.819	114.053	11.849	9.918
Staatsobligaties	466.600	466.600	-	-	505.861	505.861	-	-
Derivaten	9.340	-	9.340	-	50.502	-	50.502	-
Beleggingen excl. liq. middelen	1.159.144	884.444	21.387	253.313	1.207.435	850.631	62.350	294.454

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectieve marktnoteringen. Bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken:

- In geval van *indirect vastgoed* en *alternatieve beleggingen* wordt de waarde overgenomen van de al dan niet gecontroleerde rapportages van de vermogensbeheerders.
- In geval van *hypothecaire leningen* wordt de waarde bepaald op basis van door bemiddeling van WM Company verkregen marktrentes en de resterende looptijd van de leningen;
- In geval van derivaten wordt gebruik gemaakt van in de markt beschikbare rentecurves ter bepaling van de waarde.
- Voor overige niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt voor de discontering de rentetermijnstructuur voor risicovrije staatsobligaties verhoogd met een kredietopslag ter bepaling van de reële waarde.

4.5.2 Herverzekeringen	2013	2012
(x € 1.000)		
Balans (zowel aan activa- als passivazijde):		
Herverzekerd deel technische voorzieningen per 1 januari	10.876	10.830
Herverzekerd deel technische voorzieningen per 31 december	8.684	10.876
Baten (+) en lasten (-):		
Aan deelnemers overgedragen aanspraken	-2.192	46
Ontvangen uitkeringen herverzekering	759	1.007
Betaalde premie overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico	-128	-113
Saldo herverzekeringen	-1.561	940

In het verleden zijn door (rechts)voorgangers van Koninklijke Nedlloyd N.V. pensioenaanspraken ondergebracht bij levensverzekeringsmaatschappijen. Deze pensioenaanspraken zijn niet aan het pensioenfonds overgedragen en staan derhalve als een bezit op de balans van het pensioenfonds. Dit betreft in feite een herverzekerd deel van de technische voorzieningen. Een deel van deze aanspraken is in oktober 2013 rechtstreeks overgedragen aan de betreffende deelnemers, waardoor deze aanspraken in 2013 met € 2,2 miljoen zijn gedaald naar € 8,7 miljoen op de balans.

Het pensioenfonds heeft met ElipseLife N.V. een contract afgesloten voor de herverzekering van de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's met betrekking tot de actieve deelnemers. Dit betekent dat de totale schade voor het fonds als gevolg van overlijden en arbeidsongeschiktheid in enig jaar, voor zover het actieve deelnemers betreft, voor het deel dat een eigen behoud te boven gaat van € 1,4 miljoen (2012: € 0,8 miljoen) voor rekening van de herverzekeraar komt. Er is geen winstdelingsclausule. De premie in 2013 bedroeg € 0,1 miljoen.

4.5.3 Overige activa	2013	2012
	<i>(x € 1.000)</i>	
Inventaris	67	102
Langlopende beleggingsdebiteuren	-	627
Vordering op werkgevers	387	309
Overige vorderingen	163	259
Overlopende activa	129	408
Totaal overige activa	747	1.706

Het geld van de langlopende beleggingsdebiteur die eind 2012 nog openstond, is in juli 2013 ontvangen. Alle vorderingen hebben een resterende looptijd die minder dan één jaar is.

4.5.4a Technische voorzieningen	2013	2012
	<i>(x € 1.000)</i>	
Stand technische voorzieningen per 1 januari	1.189.145	1.149.521
Mutaties:		
Dotatie voor pensioenopbouw	5.196	4.588
Dotatie voor toeslagen (indexatie)	-	-
Vrijval voor pensioenuitkeringen	-70.765	-72.232
Vrijval voor uitvoeringskosten	-2.835	-2.346
Dotatie voor rentetoevoeging in verband met rekenrente	4.080	17.302
Wijziging DNB-rentetermijnstructuur	-21.631	80.434
Wijziging door waardeoverdrachten	162	-1.842
Dotatie voor lang- en kortleven	19.895	18.330
Dotatie voor aanvang partner- en wezenpensioen	11.535	16.068
Vrijval door sterfte	-31.130	-35.706
Verzwarende sterftegrondslagen	-	15.481
Overige mutaties	-1.429	-453
Totaal mutaties	-86.921	39.624
Stand technische voorzieningen per 31 december	1.102.224	1.189.145

De technische voorzieningen zijn in 2013 gedaald met € 87 miljoen naar € 1.102 miljoen. Alle mutaties staan in bovenstaande tabel opgesomd. De belangrijkste worden nader toegelicht:

- Dotatie voor pensioenopbouw: + € 5,2 miljoen. Dit is het actuariel berekende effect op de technische voorzieningen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale pensioenrechten. Hierin is begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.
- Dotatie voor rentetoevoeging: + € 4,1 miljoen. De pensioenverplichtingen per 1 januari 2013 zijn opgerent met de benodigde interest op basis van 0,351% éénjaars rente (2012: 1,544%).
- Onttrekking voor pensioenuitkeringen: - € 70,8 miljoen. De verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De afname van de voorziening met € 70,8 miljoen betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.
- Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten: - € 2,8 miljoen. Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De € 2,8 miljoen die vrijkomt uit de voorziening is ten behoeve van de financiering van de kosten in de verslagperiode.
- Onttrekking voor wijziging marktrente: - € 21,6 miljoen. Door de gestegen marktrente per 31 december 2013, worden de technische voorzieningen met € 21,6 miljoen verlaagd. De rentetermijnstructuur komt overeen met een constante rekenrente van 2,5% (2012: 2,2%).
- De andere posten zijn tezamen - € 1,0 miljoen en betreffen met name dotaties en vrijval vanwege waardeoverdrachten en kanssystemen (sterfte en arbeidsongeschiktheid).

In onderstaande tabel zijn de technische voorziening ingedeeld naar categorieën van deelnemers.

4.5.4b Voorzieningen naar deelnemers	2013	in %	2012	in %
<i>(x € 1.000)</i>				
Actieve deelnemers	66.730	7%	76.788	7%
Slapers	222.542	21%	243.254	21%
Gepensioneerden	812.952	73%	869.103	73%
Bruto technische voorzieningen	1.102.224	100%	1.189.145	100%

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling zich als een premie-overeenkomst. De pensioenregeling wordt gekenmerkt als een collectief beschikbare premieregeling met een pensioenleeftijd van 65 jaar (Reglement 2006), waarbij de beschikbare premie na ontvangst wordt omgezet in pensioenaanspraken. De pensioengrondslag is gelijk aan het vaste bruto jaarsalaris inclusief vakantiegeld en vaste dertiende betaling onder aftrek van een franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op partner- en wezenpensioen.

Deelname aan de regeling is mogelijk vanaf het moment van indiensttreding. Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds of en de mate waarin aan de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen toeslagen worden verleend. Meer details staan in paragraaf 5.7.

Toeslagbeleid

De toeslag op de pensioenaanspraken wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het pensioenfonds. De ambitie is om jaarlijks de pensioenaanspraken aan te passen aan de prijsindex (tot en met 2012 was dit de loonindex). Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst zal worden geïndexeerd. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslag wordt uit toekomstige overrendementen gefinancierd.

Het bestuur heeft in de vergadering van november 2013 besloten per 1 januari 2014 geen toeslag op de tot en met 31 december 2013 opgebouwde pensioenaanspraken te verlenen (2012: 0%). De stijging van de prijsindex van oktober 2012 tot oktober 2013 was 1,6%. Bij de bepaling van de technische voorziening eind 2013 is met de toeslag van 0% per 1 januari 2014 rekening gehouden.

Inhaaltoeslagen

Inhaaltoeslagen zijn extra toeslagen zonder terugwerkende kracht, die kunnen worden toegezegd voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om extra toeslagen te kunnen toekennen is een dekkingsgraad van meer dan 125% vereist. Vanaf 2011 zijn geen toeslagen meer toegekend. Hierdoor bedraagt de cumulatieve indexatieachterstand 8,6%. In onderstaande tabel staan de toeslagen van de afgelopen tien jaar. Zodra de financiële positie dit toelaat kan het bestuur besluiten tot het toekennen van een extra toeslag. Er is echter geen recht op extra toeslagen.

4.5.4c Inflatie en Indexatie afgelopen 10 jaar					Verleende Indexatie *	Verschil	Achterstand cumulatief
Datum	Periode	CBS-index	Berekening	Uitkomst			
1-4-2004	jan - jan	loonstijging:	111,9 / 109,9 =	1,8%	1,8%	0,0%	geen
1-4-2005	jan - jan	loonstijging:	112,8 / 111,9 =	0,8%	2,7%	1,9%	geen
1-4-2006	jan - jan	loonstijging:	114,5 / 112,8 =	1,5%	2,5%	1,0%	geen
1-4-2007	jan - jan	loonstijging:	116,5 / 114,5 =	1,7%	3,0%	1,3%	geen
1-4-2008	jan - jan	loonstijging:	119,5 / 116,5 =	2,6%	3,3%	0,7%	geen
1-1-2009	okt - okt	loonstijging:	122,5 / 119,5 =	2,5%	0,0% **	-2,5%	-2,5%
1-1-2010	okt - okt	loonstijging:	125,6 / 122,5 =	2,5%	2,0%	-0,5%	-3,0%
1-1-2011	okt - okt	loonstijging:	126,4 / 125,6 =	0,6%	0,0%	-0,6%	-3,6%
1-1-2012	okt - okt	loonstijging:	128,4 / 126,4 =	1,6%	0,0%	-1,6%	-5,2%
1-1-2013	okt - okt	loonstijging:	130,7 / 128,4 =	1,8%	0,0%	-1,8%	-7,0%
1-1-2014	okt - okt	prijsstijging:	115,1 / 113,4 =	1,6%	0,0%	-1,6%	-8,6%

* Indexatie wordt berekend over de opgebouwde rechten per 31 december van het voorafgaande jaar.

** In januari 2009 is eenmalig 2,5% van het jaarinkomen van de gepensioneerde uitgekeerd.

4.5.5 Overige passiva	2013	2012
(x € 1.000)		
Reorganisatievoorziening	800	-
Schulden aan werkgevers	-	52
Schulden aan deelnemers	166	155
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.565	1.424
Overige schulden	197	216
Overlopende passiva	866	830
Totaal overige passiva	3.594	2.676

De post *reorganisatievoorziening* wordt nader toegelicht in paragraaf 4.5.11 Uitvoeringskosten. De post *belastingen* betreft nog af te dragen loonbelasting over de pensioenuitkeringen in december. De post *overlopende passiva* bestaat uit nog te ontvangen facturen van vermogensbeheerders over het vierde kwartaal en andere nog te ontvangen facturen (zoals die van de accountant).

4.5.6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen	2013	2012
(x € 1.000)		
Stortingsverplichtingen private equity	22.110	34.415
Huur kantoorruimte tot en met juni 2017	560	720
Lease auto's	110	135
Totaal niet in de balans opgenomen verplichtingen	22.780	35.270

Bij *private equity* is er een stortingsverplichting van € 22 miljoen voor in het verleden aangegane verplichtingen tot beleggingen in beleggingsfondsen. Vanwege de aard van deze verplichtingen is er geen exacte looptijd afgesproken.

Het pensioenfonds heeft een huurovereenkomst afgesloten in verband met de huur van kantoorruimte die loopt tot en met juni 2017. De jaarlijkse huurprijs bedraagt circa € 160.000. Derhalve bedraagt de totale verplichting voor de resterende looptijd ongeveer € 560.000.

4.5.7a Premiebijdragen	2013	2012
(x € 1.000)		
Werkgeversgedeelte	6.740	5.402
Werknemersgedeelte	124	112
Totaal premiebijdragen	6.864	5.514

Het werkgeversgedeelte van de premiebijdrage is gebaseerd op de premiestaffels in het pensioenreglement verhoogd met de in de *actuariële- en bedrijfstechnische nota* vermelde opslagen. Conform de in artikel 129 van de Pensioenwet beschreven voorwaarden is het niet toegestaan om een lagere premie te ontvangen dan de (gedempte) kostendekkende premie.

4.5.7b Premies volgens Pensioenwet artikel 130	2013	2012
(x € 1.000)		
Actuariel benodigde koopsom	5.175	4.930
Opslag vereist eigen vermogen	668	445
Opslag uitvoeringskosten	536	344
Zuivere kostendekkende premie	6.379	5.719
Gedempte kostendekkende premie	6.747	5.690

Bovenstaande tabel toont de kostendekkende premies. Het verschil tussen de twee kostendekkende premies wordt veroorzaakt door het verschil in rekenrente en solvabiliteitsopslag:

- De gedempte kostendekkende premie wordt gebaseerd op de rentevoet die behoort bij de duratie van 25 jaar uit de FTK-rentetermijnstructuur (van DNB) per 30 september van het voorafgaande jaar. In 2013 is deze rente 2,43% en daarmee lager dan de gemiddelde marktrente van 2,77%, die wordt gebruikt bij de bepaling van de zuivere kostendekkende premie. Hierdoor is in 2013 de gedempte premie hoger dan de zuivere kostendekkende premie.
- De solvabiliteitsopslag is bij de gedempte en de feitelijke premie 10%. Bij de zuivere kostendekkende premie is de solvabiliteitsopslag gelijk aan het percentage van het vereist eigen vermogen 12,9% (2012: 9,0%).

4.5.8 Overige baten	2013	2012
	(x € 1.000)	
Posten voorgaand boekjaar	311	164
FVP-bijdragen	117	142
Diverse rentebaten	9	5
Totaal overige baten	437	312

Uit voorgaande boekjaren is een btw-teruggave ontvangen van € 0,25 miljoen.

Van de Stichting Financiering Voortzetting Pensioenverzekering (FVP) wordt een bijdrage ontvangen ten behoeve van de voortzetting van de pensioenopbouw van werkloze ex-werknemers van 40 jaar en ouder. Met ingang van 1 januari 2011 kunnen geen nieuwe aanvragen meer worden ingediend. De verwachting is dat in 2014 de laatste aanvragen afgewikkeld zullen worden.

4.5.9 Pensioenuitkeringen	2013	2012
	(x € 1.000)	
Ouderdomspensioen	-49.620	-50.988
Partnerpensioen	-20.688	-20.842
Wezenpensioen	-70	-60
Invalideitpensioen	-256	-267
Afkopen	-69	-68
Eenmalige uitkeringen bij overlijden	-65	-102
Totaal pensioenuitkeringen	-70.768	-72.329

De gevolgen van de uitruil van pensioenaanspraken zijn actuariael neutraal en worden niet via de *staat van baten en lasten* verwerkt. De afkoopgrens wordt jaarlijks wettelijk vastgesteld.

De post *afkopen* betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 451,20 (2012: € 438,44) per jaar, overeenkomstig artikel 66 van de Pensioenwet. De toeslag op de uitkeringen per 1 januari 2013 zoals vastgesteld door het bestuur bedraagt 0,0% (2012: 0,0%).

4.5.10 Saldo waardeoverdrachten	2013	2012
	(x € 1.000)	
Inkomende waardeoverdrachten	501	356
Uitgaande waardeoverdrachten	-359	-2.293
Totaal saldo waardeoverdrachten	142	-1.937

Het *saldo waardeoverdrachten* betreft het saldo van de ontvangst en overdracht van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van nieuwe respectievelijk vertrekkende deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van pensioenaanspraken. De overdracht van koopsommen gebeurt aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever. In 2013 is per saldo € 0,1 miljoen aan waardeoverdrachten ontvangen (in 2012 is € 1,9 miljoen betaald).

4.5.11 Uitvoeringskosten	2013	Pensioen- beheer	Vermogens- beheer	2012
<i>(x € 1.000)</i>				
Personeelskosten	1.714	1.361	353	1.621
Huisvestingskosten	388	321	67	382
Advieskosten	480	307	173	276
Accountantskosten	90	60	30	90
Automatiseringskosten	264	258	6	286
Communicatiekosten	248	248	-	266
Kosten organen pensioenfonds	336	240	96	307
Overige algemene kosten	248	140	108	196
Uitvoeringskosten pensioenfondsorganisatie	3.768	2.935	833	3.424

De uitvoeringskosten van de pensioenfondsorganisatie zijn € 3,8 miljoen (2012: € 3,4 miljoen), waarvan € 0,8 miljoen is toegerekend aan vermogensbeheer; deze kosten zijn ten laste gebracht van het rendement (in tabel 4.5.1a). Er zijn geen kosten opgenomen van externe vermogensbeheerders. Voor zover zij facturen hebben gestuurd, zijn deze rechtstreeks ten laste geboekt van het resultaat op hun beleggingen, zodat een consistent beeld is behouden met de vermogensbeheerders die hun kosten rechtstreeks ten laste van het belegd vermogen hebben gebracht.

In paragraaf 3.5 wordt een integraal beeld getoond van alle kosten van vermogensbeheer en worden de kosten uitgedrukt in de drie kengetallen zoals de Pensioenfederatie die voorschrijft.

Het personeelbestand is gestegen van 11,4 naar 12,4 voltijdseenheden eind 2013, als gevolg van de indiensttreding van de manager finance, control & risk.

Reorganisatie

In 2013 is besloten om per 1 januari 2014 de pensioenafdeling van 3,6 voltijdseenheden uit te besteden aan Aon Hewitt. Hiermee gaan eenmalige reorganisatiekosten gepaard van in totaal € 0,8 miljoen, die in 2013 zijn verantwoord. Ze staan apart opgenomen in de *staat van baten en lasten* en maken derhalve geen onderdeel uit van de reguliere uitvoeringskosten. Omdat deze kosten pas in 2014 worden uitgegeven, is een reorganisatievoorziening opgenomen op de balans ter waarde van € 0,8 miljoen, onder de *overige passiva* (paragraaf 4.5.5).

Verbonden partijen

Het pensioenfonds, de aangesloten ondernemingen (zoals die zijn vermeld aan het begin van hoofdstuk 2) en de bestuurders van het pensioenfonds zijn verbonden partijen. Per 1 januari 2008 is tussen de aangesloten ondernemingen en het pensioenfonds een uitvoeringsovereenkomst als bedoeld in artikel 23 van de Pensioenwet van kracht. Deze overeenkomst loopt tot 1 januari 2012. Er vindt overleg plaats over een nieuwe uitvoeringsovereenkomst, maar er is tot op heden nog geen overeenstemming bereikt over de inhoud van de nieuwe overeenkomst. De oude overeenkomst loopt door totdat overeenstemming is bereikt over een nieuwe.

De bestuurders van het pensioenfonds ontvingen een vaste vergoeding van gemiddeld € 21.000 bruto per jaar (2012: € 20.000). De leden van de pensioenraad ontvingen per vergaderdag een vacatiegeld van € 445 (2012: € 445). De twee externe leden van de beleggingscommissie ontvingen elk een honorarium van € 12.100 per jaar (2012: € 9.950). In totaal is in het verslagjaar aan vacatiegelden en honoraria een bedrag betaald van € 256.000 (2012: € 252.000).

Het pensioenfonds heeft één bezoldigd directeur. Op grond van artikel 383 lid 2 Boek 2 BW blijft vermelding van zijn bezoldiging achterwege.

Er zijn geen leningen verstrekt aan of vorderingen op (voormalige) bestuurders. Een aantal bestuursleden en de directie van het pensioenfonds nemen deel in de pensioenregeling van het pensioenfonds op basis van de in het pensioenreglement vermelde voorwaarden.

4.6 Risicobeheersing

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds is het solvabiliteitsrisico: het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten en het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken moet verlagen.

De dekkingsgraad is het kengetal dat de solvabiliteit weergeeft. De dekkingsgraad wordt berekend als het pensioenvermogen (= totaal activa +/- overige passiva) gedeeld door de technische voorzieningen (= pensioenverplichtingen). De dekkingsgraad is in 2013 met 2,7%-punt gestegen van 104,6% naar 107,3%. De *minimaal vereiste dekkingsgraad* bedraagt 104,1%; er is derhalve geen onderdekking.

In de onderstaande tabel staat de opbouw van de onderliggende mutaties weergegeven. De belangrijkste oorzaak (+2,1%-punt) van de stijging van de dekkingsgraad in 2013 is de daling van de pensioenverplichtingen als gevolg van een stijging van de (disconterings)rente die door DNB wordt vastgesteld. Bij de door DNB gehanteerde disconteringsrente vindt er een middeling plaats van de marktrenteterminstructuur over drie maanden en wordt de zogenoemde *ultimate forward rate* toegepast. Op basis van de werkelijke marktrente zou de dekkingsgraad eind 2013 106,9% (2012: 101,9%) bedragen.

Een tweede belangrijke oorzaak (+0,6%-punt) is het positieve beleggingsresultaat van 0,7%.

4.6a Dekkingsgraad verloop	2013	2012
	(x € 1.000)	
Stand per 1 januari	104,6%	105,3%
Mutaties 2013:		
Beleggingsresultaat	0,6%	9,0%
Toeslag (indexatie)	0,0%	0,0%
Pensioenuitkeringen	0,4%	1,0%
Benodigde interest ivm rekenrente	-0,4%	-1,5%
Wijziging DNB-renteterminstructuur	2,0%	-8,0%
Verzwarend sterftekosten	0,0%	-1,3%
Overige mutaties	0,1%	0,1%
Totaal mutaties 2013	2,7%	-0,7%
Stand per 31 december	107,3%	104,6%

Om tegenslagen op te vangen, dient het pensioenfonds buffers aan te houden. Volgens de normen van de toezichthouder DNB bedraagt het vereist pensioenvermogen € 1.248 miljoen, hetgeen overeenkomt met een *vereiste dekkingsgraad* van 113,2% (2012: 109,6%). Aangezien de werkelijke dekkingsgraad 107,3% is, is er sprake van een reservetekort van 5,9% oftewel € 65 miljoen (2012: € 59 miljoen). Een voorwaarde om pensioenen te indexeren is dat er geen reservetekort is. In onderstaande tabel staat de berekening van het vereist pensioenvermogen vermeld en het reservetekort.

4.6b Vereist pensioenvermogen	2013	2012	Toelichting
(x € 1.000)			
Technische voorzieningen	1.102.224	1.189.145	
Vereiste buffers:			
S1 Renterisico	-	17.898	
S2 Risico zakelijke waarden	128.585	82.713	
S3 Valutarisico	59.648	55.484	
S4 Grondstoffenrisico	-	-	
S5 Kredietrisico	8.854	7.629	
S6 Verzekeringstechnisch risico	31.241	33.639	
S7 Liquiditeitsrisico	nvt	nvt	
S8 Concentratierisico	nvt	nvt	
S9 Operationeel risico	nvt	nvt	
Diversificatie-effect	-82.910	-83.739	= Totaal vereiste buffers - optelling S1 tm S9
Totaal vereiste buffers	145.418	113.624	= $\sqrt{(S1^2 + S2^2 + S1 \times S2 + S3^2 + S4^2 + S5^2 + S6^2)}$
Vereist pensioenvermogen	1.247.642	1.302.769	conform Pensioenwet, artikel 132
Aanwezig pensioenvermogen	1.182.161	1.244.106	= Totaal activa - Overige passiva
Reservetekort	-65.481	-58.663	

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie. In die situatie is het eigen vermogen van het pensioenfonds zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen één jaar over minder middelen beschikt dan de hoogte van de technische voorziening.

De verschillen tussen de vereiste buffers op 31 december 2013 ten opzichte van 31 december 2012 vloeien voort uit de aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid naar aanleiding van de ALM studie van eind 2012. Strategisch werd de renteafdekking verhoogd van 50% naar 100% van de notional van de verplichtingen en de 75% afdekking van de aandelenportefeuille werd eraf gehaald, hetgeen voor de zakelijke waarden tot een aanzienlijk hogere buffer leidt.

Het bestuur beschikt over de volgende beleidsinstrumenten om het solvabiliteitsrisico te beheersen:

- Beleggingsbeleid: zie paragraaf 4.5.1
- Premiebeleid: zie paragraaf 4.5.7
- Herverzekeringsbeleid : zie [s6] Actuariële risico's
- Toeslagbeleid: zie paragraaf 4.5.4

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies en continuïteitsanalyses. Een ALM-studie is een analyse van de samenhang tussen de pensioenverplichtingen en verschillende beleggingsstrategieën in diverse economische scenario's. In een continuïteitsanalyse wordt het huidige beleid van het pensioenfonds aan de hand van diverse economische scenario's geanalyseerd en worden diverse stresstests uitgevoerd. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsplan als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid.

[s1] Renterisico

Het renterisico is het risico dat, als gevolg van veranderingen in de marktrente, de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en van de technische voorzieningen niet in dezelfde mate wijzigen. De renteafdekking bedraagt eind 2013 95% (op basis van de onderliggende swapposities).

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duratie. De duratie is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. In onderstaande tabel staat de duratie van de vastrentende waarden inclusief en exclusief swaptions, en van de nominale pensioenverplichtingen.

4.6c Duratie	Balanswaarde		Duratie	
	2013	2012	2013	2012
(x € 1.000)				
Vastrentende waarden	649.528	641.680	8,8 jaar	8,9 jaar
Vastrentende waarden + swaptions	658.868	682.622	10,9 jaar	13,0 jaar
Nominale pensioenverplichtingen	1.102.224	1.189.145	11,7 jaar	12,3 jaar

[s2] Risico zakelijke waarden (prijsrisico)

Het prijsrisico is het risico van waardenwijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, waarbij waardenwijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat.

Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. De diversificatie van de aandelenportefeuille staat in onderstaande tabel. Onder de post *aandelen* zijn mede begrepen portefeuilles die uit aandelen en andere beleggingen, zoals liquiditeiten, bestaan waarvan het doel het beleggen in aandelen is. In 2012 is, na een uitvoerige analyse, besloten om slechts in drie regio's te beleggen, namelijk Verenigde Staten, Europa en opkomende markten.

4.6d Aandelen geografisch	2013	in %	2012	in %	Strategische mix
(x € 1.000)					
Verenigde Staten	118.460	46,2%	106.462	46,1%	45,0%
Europa	80.518	31,4%	69.424	30,1%	30,0%
Opkomende markten	57.382	22,4%	54.832	23,8%	25,0%
Totaal Aandelen	256.359	100%	230.718	100%	100%

De diversificatie van vastgoed naar regio en sectoren staat in de volgende tabel.

4.6e Vastgoed	2013	in %	2012	in %	Strategische mix
Euro	133.207	88,2%	148.311	88,2%	100,0%
Europa rest	10.914	7,2%	12.152	7,2%	0,0%
Verenigde Staten	6.838	4,5%	7.614	4,5%	0,0%
Totaal Vastgoed	150.960	100%	168.076	100%	100%
Winkels	51.085	33,8%	56.877	33,8%	40,0%
Woningen	41.423	27,4%	46.120	27,4%	17,5%
Kantoren	37.770	25,0%	42.053	25,0%	30,0%
Logistiek	20.681	13,7%	23.026	13,7%	12,5%
Totaal Vastgoed	150.960	100%	168.076	100%	100%

[s3] Valutarisico

Het strategische beleid van het pensioenfonds is om de valutaposities bij vastrentende waarden (credits) af te dekken. Bij beleggingen in zakelijke waarden wordt het valutarisico niet afgedekt. Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd en dat niet wordt afgedekt bedraagt eind 2013 circa 24% (2012: 22%) van de beleggingsportefeuille. De (niet afgedekte) beleggingen in vreemde valuta kunnen als volgt worden gespecificeerd:

4.6f Valutablootstelling	EUR	USD	GBP	JPY	Overig	Totaal
(x € 1.000)						
Aandelen	37.840	118.460	25.456	-	74.603	256.359
Vastgoed	144.098	6.862				150.960
Alternatieven	36.962	55.995				92.957
Vastrentend	649.528					649.528
Swaptions & Liquiditeiten	26.521					26.521
Totaal 2013	894.948	181.317	25.456	-	74.603	1.176.324
2013 als % van het totaal	76,1%	15,4%	2,2%	0,0%	6,3%	100,0%
2012 als % van het totaal	78,1%	14,2%	1,9%	0,0%	5,8%	100,0%

[s5] Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee *over the counter*-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt. De volgende beheersmaatregelen zijn in werking:

- Er wordt alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert.
- Er worden alleen transacties aangegaan met tegenpartijen met goede naam en faam.
- Er zijn limieten gesteld aan tegenpartijen op totaalniveau.
- Er wordt onderpand verlangd bij hypothecaire geldleningen en swaptions.
- Er worden prudente verstrekingsnormen gehanteerd bij hypothecaire geldleningen.

De kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille staat in onderstaande tabel. Onder *geen rating* vallen financiële instrumenten waar door kredietbeoordelaar Standard & Poors (S&P) geen waardering (rating) aan is gegeven.

4.6g Rating	Staats-obligaties	Multi Strategy	Micro finance	Hypo- theken	2013 totaal	2013 in %	2012 in %
(x € 1.000)							
AAA	45,6%	4,1%	0,0%	0,0%	219.419	33,8%	43,4%
AA	49,4%	4,1%	0,0%	0,0%	237.046	36,5%	27,6%
A	0,0%	23,8%	0,0%	0,0%	38.385	5,9%	2,8%
BBB	2,6%	29,3%	0,0%	0,0%	59.465	9,2%	10,1%
<BBB	0,0%	33,1%	0,0%	0,0%	53.371	8,2%	6,0%
Geen rating	2,4%	-1,1%	100,0%	100,0%	31.007	4,8%	10,2%
Cash & Equivalenten	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	10.836	1,7%	0,0%
Portefeuillewaarde x € 1.000	466.600	161.485	12.046	9.397	649.528	100%	100%

Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, in het bijzonder *over the counter*-derivaten zoals swaptions, wordt door het pensioenfonds uitsluitend gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten. De openstaande posities van het pensioenfonds eind 2013 zijn de swaptions met een waarde van € 9,3 miljoen. Deze zijn afgedekt met onderpand in de vorm van europaatsobligaties (rating van AAA of AA1) met een waarde van € 8,8 miljoen.

Herverzekeringsovereenkomsten zijn aangegaan met verzekeraars die onder toezicht staan van DNB.

[s6] Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Het langlevensrisico – het belangrijkste verzekeringstechnische risico – is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Het pensioenfonds hanteert bij de waardering van de pensioenverplichtingen de meest recente overlevingstafels: de Prognosetafel AG 2012-2062.

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een partnerpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen. Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht, die periodiek wordt herzien.

Het pensioenfonds heeft bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico herverzekerd. Deze herverzekeringsovereenkomst is een eenjarig contract, dat jaarlijks wordt verlengd. Met de herverzekeraar is geen resultatendeling overeengekomen. De premie bedraagt voor 2013 € 128.174 (2012: € 112.780). Het eigen behoud (prioriteit) is in 2013 € 1,4 miljoen (2012: € 0,8 miljoen).

[s7] Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn.

Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Het niveau van de uitkeringen overtreft het niveau van de inkomende premies en directe beleggingsopbrengsten (dividend en rente). Er zijn echter voldoende obligaties die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt.

Er wordt een tweetal liquiditeitsratio's gehanteerd: één op een driemaands horizon en één op een vijfjaars horizon. De essentie van beide ratio's is dat de beschikbare liquiditeit wordt afgezet tegen de liquiditeitsbehoefte. Hierbij wordt rekening gehouden met liquiditeitsbehoeften vanuit de door het fonds gehanteerde derivaten. De hiervoor genoemde maatstaven worden op kwartaalbasis gemonitord, waarbij als richtlijn geldt dat deze ruim boven de 100% horen te liggen.

- De liquiditeitsratio op driemaands horizon bedraagt eind 2013: 951% (2012: 1.154%).
- De liquiditeitsratio op vijfjaars horizon bedraagt eind 2013: 200% (2012: 206%).

[s8] Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Deze posten staan in onderstaande tabel vermeld. Italië stond in 2012 nog op de vijfde plek met een bedrag van € 31 miljoen, maar dit is in 2013 teruggebracht tot € 15,4 miljoen.

4.6h Grootste tegenpartijen	2013	in %	2012	in %
<i>(x € 1.000)</i>				
Duitsland	178.801	15,2%	194.862	16,8%
Nederland	82.402	7,0%	75.709	7,3%
Frankrijk	66.677	5,7%	30.689	7,2%
Oostenrijk	41.341	3,5%	32.044	3,6%
België	23.283	2,0%	30.689	2,0%

[s9] Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, controles en kwaliteit geautomatiseerde systemen. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Specifieke financiële instrumenten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruik gemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel – berekend inclusief de economische effecten van derivaten – dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico (met name s1, s2 en s3), zo veel als nodig wordt geacht, af te dekken. Gebruik wordt gemaakt van de volgende instrumenten:

Swaptions: Opties om in de toekomst een renteswap aan te gaan tegen een bepaald renteniveau. Bij een renteswap wordt een lange lening verstrekt tegen een voor de gehele looptijd vastgestelde rentevoet op basis van de op dat moment geldende kapitaalmarktrente. Deze lening wordt gefinancierd door geld op te nemen voor dezelfde periode, echter tegen een rente die ieder halfjaar op basis van de dan geldende geldmarktrente wordt vastgesteld. Het gevolg is dat de duratie van de langlopende beleggingen stijgt, en meer in lijn komt met de duratie van de verplichtingen. Bij daling van de rente zal de waarde van de verplichtingen bij gelijke duratie even snel stijgen als de waarde van de beleggingen; beleggingen met een kortere duratie stijgen minder snel, zodat in dat geval de dekkingsgraad zal dalen. Bij stijgende rente is de situatie uiteraard omgekeerd.

Putopties op aandelen of index: dit betreft al dan niet beursgenoteerde opties waarmee het pensioenfonds het neerwaartse koersrisico van de betreffende aandelen c.q. index kan beperken. Voor deze opties wordt bij de verwerving een premie betaald die onder meer afhankelijk is van het actuele koersniveau van de onderliggende index, de looptijd van de opties en de uitoefenprijs van de opties. De putopties zijn in maart 2013 verkocht.

Securities lending: In 2012 en 2013 werden geen effecten uitgeleend.

5. Overige gegevens

5.1 Bestemming van het resultaat

Het saldo van baten en lasten is toegevoegd aan de reserves.

5.2 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Nedlloyd Pensioenfonds te Rotterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het verslagjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (reservetekort). De vermogenspositie van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds is naar mijn mening niet voldoende, vanwege het reservetekort.

Purmerend, 10 juni 2014

E.W.J.M. Schokker AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

5.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

aan: het bestuur van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de op pagina 21 tot en met 42 opgenomen jaarrekening over 2013 van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds te Rotterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van het bestuur, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds per 31 december 2013 en van het resultaat en de kasstromen over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 10 juni 2014

KPMG Accountants N.V.
J.C. van Kleef RA

5.4 Verslag van de pensioenraad

Algemeen

Dit is de eerste keer dat de pensioenraad verslag doet. In de voorgaande zes jaar heeft het verantwoordingsorgaan dat gedaan. Op 1 juli 2013 zijn de adviesraad en het verantwoordingsorgaan in een nieuw gevormd orgaan, te weten de pensioenraad, opgegaan. Hierdoor komen verantwoording en advisering nu bij de pensioenraad te liggen. Op 15 februari 2013 is het werknemerslid de heer Hans Pfeijffer teruggetreden uit de adviesraad & verantwoordingsorgaan en zijn vervanger de heer Marc Niederer trad op 19 november 2013 toe tot de inmiddels gevormde pensioenraad. De pensioenraad bestaat uit negen leden waarvan vijf vertegenwoordigers namens gepensioneerden en slapers, twee namens werknemers en twee namens werkgevers. Tot voorzitter werd gekozen de heer Wim Grootenboer en tot plaatsvervangend secretaris de heer Theo Versloot.

De pensioenraad heeft zijn taken en bevoegdheden naar volle tevredenheid kunnen uitvoeren op basis van overeengekomen procedures die voorzien in een periodieke informatievoorziening vanuit het bestuur van het Nedlloyd Pensioenfonds (hierna: **het pensioenfonds**). Met een vertegenwoordiging van het pensioenfonds is het concept-jaarverslag 2013 besproken. Daarnaast is een aantal andere documenten overgelegd ter kennisname van de pensioenraad. In totaal vonden drie overlegvergaderingen met het bestuur plaats die de pensioenraad in de gelegenheid stelde om specifieke onderwerpen aan de orde te stellen en te bespreken. De toelichtingen waren overtuigend en naar de mening van de pensioenraad voldoende om een oordeel te kunnen vormen.

Helaas stond ook dit verslagjaar weer in het teken van het langetermijnherstelplan en een risicomijdende beleggingsstrategie. Eind januari 2013 en eind juni 2013 ontstond een kortstondig dekkingstekort dat in de opvolgende maand verdween, zodat er geen kortetermijnherstelplan bij De Nederlandsche Bank (hierna: **DNB**) ingediend behoefde te worden.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft de *Wet versterking bestuur pensioenfonds* (hierna: **WVBP**) op 1 juli 2013 van kracht laten worden, maar heeft de ingang van een aantal wijzigingen uitgesteld tot 1 juli 2014. Naast deze wet heeft de staatssecretaris, na consultatie van diverse belangengroepen, een aantal wijzigingen in de Pensioenwet voorbereid en die inmiddels voor advies naar de Raad van State gestuurd. Er is dus nog geen duidelijkheid hoe de aan te passen Pensioenwet en het nieuwe FTK eruit gaan zien. Deze zullen volgens plan op 1 januari 2015 moeten ingaan. Het bestuur zal de ontwikkelingen op de voet moeten volgen.

De pensioenraad heeft geconstateerd dat er nog geen nieuwe uitvoeringsovereenkomst tot stand is gekomen ter vervanging van de uitvoeringsovereenkomst die formeel op 31 december 2011 eindigde (maar nu stilzwijgend doorloopt).

Verantwoording en oordeel 2013

De pensioenraad heeft kennis genomen van onder meer het concept-jaarverslag 2013, het concept-accountantsverslag 2013, het concept-certificeringsrapport 2013 van de actuaris, de evaluatie van het beleid- en actieplan 2012 en de logboeken van het bestuur. Ook het rapport van de visitatiecommissie werd ontvangen en beoordeeld.

Bevindingen

Deskundigheid/Geschiktheid

Speciale cursussen, kennissessies en workshops worden gevolgd door de bestuursleden om de vereiste deskundigheids- en geschiktheidsgraad te behalen dan wel te behouden. De opleidingen van bijvoorbeeld SPO worden per juli 2014 aangepast aan de verscherpte eisen van DNB. DNB focust nu namelijk, op basis van de wettelijke veranderingen, meer op geschiktheid. De term *geschiktheid* dekt, in tegenstelling tot *deskundigheid* beter de lading. Net als voorheen bij de deskundigheidstoetsing bestaat geschiktheid uit de onderdelen kennis, vaardigheden en professioneel gedrag.

Communicatie

In het verslagjaar verscheen de Nedlloyd Pensioenkrant vier maal. De digitale nieuwsbrief werd in mei geïntroduceerd en er volgden nog drie nieuwsbrieven. Via de website van het pensioenfonds wordt tevens veel informatie aan deelnemers verschaft. Een uniform pensioenoverzicht wordt jaarlijks aan de deelnemers toegezonden met uitzondering van de slapers, die het overzicht eens in de drie jaar ontvangen.

Toeslag

Het bestuur van het pensioenfonds heeft in een brief van december 2013 aangegeven dat besloten moest worden geen toeslag per 1 januari 2014 te verlenen. Ook het kerstgeschenk, dat als een toeslag gezien moet worden volgens de regels van DNB, werd niet uitgekeerd.

Acties

Naar aanleiding van enkele kritische kanttekeningen in een DNB-rapport over innovatieve beleggingen, heeft het bestuur een plan van aanpak opgesteld om die zaken te verbeteren en heeft dit inmiddels volledig uitgevoerd. Dit naar tevredenheid van DNB.

Het bestuur heeft de pensioenraad ingelicht over de achtergronden van het vertrek van de beleggingsdeskundige de heer Dert uit het bestuur.

De actuaris en DNB merkten op dat er geen consistentie was tussen de toeslagambitie en de financiering en realisatie daarvan. Het bestuur heeft dit verder onderzocht en besloten om voor de toeslagambitie de loonindex te wijzigen in de prijsindex waardoor een consistentere beeld verschijnt. De pensioenraad kon zich vinden in deze aanpassing in de pensioenreglementen.

Het bestuur heeft het beleggingsbeleid meer in lijn weten te brengen met de uitkomsten van de recente ALM-studie (Asset Liability Management-studie).

Adviezen

De pensioenraad, nu beschikkende over de adviesrechten van zowel de voormalige adviesraad en het voormalige verantwoordingsorgaan, heeft onder meer positieve adviezen uitgebracht over het beleggingsplan 2014, toeslag 2014, franchise 2014, wijziging pensioenreglement 2006 (actieve Maersk/Damco deelnemers), budget organisatiekosten 2014 en de bestuursbeloningsstructuur.

Pensioenraad

Er is een reglement tot stand gekomen, dat echter op 1 juli 2014 zal eindigen. Op die datum treedt namelijk de WVBP geheel in werking en zullen de taken en rechten wijzigen. Er is inmiddels een nieuw reglement overeengekomen dat vanaf 1 juli 2014 gaat gelden en de huidige pensioenraad zal dan verder gaan als verantwoordingsorgaan (overeenkomstig de WVBP).

Conclusie

De pensioenraad concludeert op basis van alle ter beschikking gestelde documenten en de toelichtingen gegeven door directie en bestuur, dat het bestuur ook dit verslagjaar zijn beleggings- en risicobeheersingsbeleid op bewaamde wijze heeft uitgevoerd. Hierdoor kon het jaar zonder dekkingstekort worden afgesloten. Het rendement kwam uit op 0,6% ten opzichte van de benchmark van 0,1%.

De pensioenraad hoopt dat er snel duidelijkheid komt over alle aanpassingen in de Pensioenwet, zodat het bestuur in de nog resterende maanden van 2014 de wettelijke veranderingen kan verwerken en invoeren, zodat ook een nieuwe uitvoeringsovereenkomst tot stand kan komen per 1 januari 2015.

Ten slotte moet de pensioenraad constateren dat een toeslag niet op korte termijn te verwachten valt.

Rotterdam, mei 2014

Namens de pensioenraad van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds
Wim Grootenboer, voorzitter

Reactie van het bestuur op het verslag van de pensioenraad

Het bestuur dankt de pensioenraad voor de inspanningen die het heeft verricht om tot een oordeel te komen. Het bestuur heeft met waardering kennisgenomen van het oordeel. Het bestuur spreekt tevens zijn dank uit voor de goede wijze waarop de afstemming heeft plaatsgevonden en voor de gedegen manier waarop de pensioenraad zich van zijn taak heeft gekweten. Het bestuur zal aan de door de pensioenraad genoemde aandachtspunten de nodige aandacht geven.

Rotterdam, 10 juni 2014

Het bestuur van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

5.5 Verklaring van de visitatiecommissie

De visitatiecommissie (VC) legt verantwoording af over werkzaamheden gedurende het boekjaar 2013. Het bestuur van de Stichting Nedlloyd Pensioenfonds (hierna: **het pensioenfonds**) heeft er voor gekozen intern toezicht vorm te geven door middel van een jaarlijkse visitatie.

Voor de zesde maal heeft er in 2013 een visitatie plaatsgevonden. In het werkplan is destijds afgesproken dat de VC elk jaar in ieder geval één van de volgende taken verricht, te weten:

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen;
- het beoordelen van *checks & balances* binnen het pensioenfonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het pensioenfonds wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op langere termijn.

Het laatste onderwerp wordt jaarlijks behandeld en er is dit jaar, mede gezien de economische situatie, uitvoerig aandacht besteed aan de beoordeling van de wijze waarop er door het bestuur wordt omgegaan met risico 's op langere termijn, maar ook op korte termijn. In dit verband evalueert het bestuur jaarlijks alle risico 's. De VC is van mening dat het pensioenfonds een evenwichtig en prudent risicomanagementbeleid voert.

Daarnaast worden er jaarlijks één of meerdere specifieke onderwerpen gekozen. Voor het onderzoek in 2013 heeft de VC met name stilgestaan bij de volgende onderwerpen:

- de implementatie van nieuwe wetgeving die in 2014 ingevoerd moet zijn;
- de voorbereiding op mogelijk nieuwe wetgeving per 1 januari 2015;
- de toekomst van het pensioenfonds;
- het financierings- en beleggingsbeleid van het pensioenfonds;
- risicomanagement;
- communicatie.

De VC heeft uitgebreid aandacht besteed aan de uitvoerige strategische studie die het bestuur in 2013 heeft uitgevoerd ten aanzien van de toekomst van het pensioenfonds. In dit onderzoek zijn alle scenario 's bekeken en aspecten als kosten meegenomen. De conclusie van het bestuur is dat er goed bekeken moet worden op welke wijze het pensioenfonds door kan gaan in de toekomst. Dit onderwerp zal ook komend jaar de aandacht krijgen van de VC. Daarnaast heeft de VC uitvoerig aandacht besteed aan het beleggingsbeleid en de wijze waarop het beleid tot stand is gekomen. Verder is ook aandacht besteed aan het onderzoek van het bestuur ten aanzien van de risicobereidheid van deelnemers.

De VC heeft over 2013 een rapport opgesteld waarin zij haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen voor verbetering heeft vastgelegd. De bevindingen en conclusies werden in het overleg met het bestuur merendeels onderkend. Daarnaast heeft de VC de status van de aanbevelingen uit het rapport over 2012 getoetst. De commissie heeft naar aanleiding hiervan geconstateerd dat het bestuur serieus omgaat met door de commissie aangegeven aanbevelingen.

De VC spreekt de hoop uit dat haar werkzaamheden en het rapport met de aanbevelingen daadwerkelijk bijdragen aan de verdere verbetering van de overigens kwalitatief goede werkwijze van het pensioenfondsbestuur.

De samenstelling van de VC is gewijzigd door het vertrek van de heer N.H.H. Beyer. Dit vertrek past in het door het bestuur beoogd 'dakpansgewijze vertrek', zodat er een mix is van oude en nieuwe leden en de werkwijze eenvoudig kan worden overgedragen. Mevrouw L.E.M. Duynstee is in de plaats gekomen van de heer Beyer. Mevrouw Kiliaan is tot voorzitter benoemd. De VC dankt de heer Beyer voor zijn bijdrage aan de VC.

Rotterdam, april 2014

De visitatiecommissie,
J. Kiliaan, voorzitter
S.J. van Driel, lid
L.E.M. Duynstee, lid

Reactie van het bestuur op het verslag van de visitatiecommissie

De VC heeft op basis van de *Principes van goed pensioenfondsbestuur* verslag gedaan van haar taak om zich een oordeel te vormen over de procedures, processen, interne controles, de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd en de wijze waarop het bestuur omgaat met de risico's op langere termijn.

De VC heeft zich daarbij in haar rapportage over 2013 onder meer geconcentreerd op de volgende voor het pensioenfonds van belang zijnde zaken, zoals het risicomangementbeleid en de toekomst van het fonds.

De VC is van mening dat het fonds een evenwichtig en prudent risicomangement beleid voert en dat de wijze waarop het fonds zijn toekomst inricht in de komende jaren de aandacht zal vragen van het bestuur. De VC heeft haar bevindingen en conclusies vastgelegd in een rapport met aanbevelingen voor het bestuur. Het bestuur kan zich vinden in de strekking van het rapport en is de VC erkentelijk voor deze aanbevelingen die het bestuur graag oppakt. Met de opvolging van de aanbevelingen verwacht het bestuur zijn werkwijze verder te kunnen verbeteren. Het bestuur stelt de positief kritische houding van de VC op prijs.

Rotterdam, 10 juni 2014

Het bestuur van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

5.6 Personalia

Bestuursleden	Namens	Dagelijks bestuur	Beleggings-commissie	Pensioen-commissie	Communicatie-commissie	Klachten-commissie
Jeppie Machielsens	werkgevers	vz.	vz.			
Jacob Tas	werkgevers		x			
Daniël Sikkens	werknemers	plv. vz.			x	
Izak de Looff	werknemers		x			
Maarten Zier	werknemers			vz.	x	vz.
Huub van Gorp	gepensioneerden	plv. vz.		x		x
Koen Knapper	gepensioneerden		x		vz.	
Ab Poldervaart	gepensioneerden			x		x
Frans Ballendux	externe adviseur		x			
Ton Vorst	externe adviseur		x			

Jeppie (H.J.) Machielsens: geboren op 3 januari 1960, benoemd op 1 december 2011 tot eind 2015
 hoofdfunctie: voormalig directeur concern control van Koninklijke Nedlloyd N.V. en voormalig CFO (lid van de raad van bestuur) van ENECO
 nevenfuncties: lid van de raad van advies van Bas Energie; lid van de raad van advies van BaasvanHaastrecht, lid van de raad van commissarissen van PWN

Jacob (J.) Tas: geboren op 23 juni 1965, benoemd op 1 oktober 2004 tot eind 2016
 hoofdfunctie: chief executive van NACRO te Londen, voormalig directeur operations van Koninklijke P&O Nedlloyd N.V.
 nevenfuncties: bestuurslid van Warchild UK; oprichtingslid van Centre for Narrative Leadership

Daniël (D.E.) Sikkens: geboren op 3 januari 1957, benoemd op 1 januari 2011 tot eind 2014
 hoofdfunctie: zelfstandig adviseur op het gebied van fusies, overnames, financieringen, herstructureringen en procesmanagement, voormalig secretary executive committee/manager corporate communication van P&O Nedlloyd
 nevenfuncties: bestuursvoorzitter van Stichting Erasmus Sport; bestuursvoorzitter van Stichting 2nd European Universities Games Rotterdam 2014; secretaris/penningmeester van Vereniging Nedlloyd Golf; bestuursvoorzitter van Stichting Kralingsche Golfweek

Izak (I.J.) de Looff: geboren op 27 april 1944, benoemd op 12 september 1996 tot eind 2014
 hoofdfunctie: voormalig loopbaanadviseur en voormalig voorzitter van de centrale ondernemingsraad van Koninklijke Nedlloyd N.V.
 nevenfuncties: bestuurslid van Stichting Nedlloyd Voorzieningen; bestuurslid van Stichting Kunstbezit Koninklijke Nedlloyd

Maarten (M.W.) Zier: geboren op 4 juli 1950, benoemd op 15 mei 2003 tot eind 2014
 hoofdfunctie: voormalig stafmedewerker (juridisch) arbeidszaken zeevarenden bij Maersk Ship Management B.V.
 nevenfuncties: bestuurslid van Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij, OWM AZVZ UA, Scheidsrecht van de Vereniging ZeeRisico 1967, OWM ZeeRisico 1996 UA, Sectorraad Koopvaardij, Stichting Scheepvaart en Vereniging van Oud-Kweekelingen van de Kweekschool voor de Zeevaart

Huub (H.A.) van Gorp: geboren op 17 december 1940, benoemd op 15 mei 2003 tot eind 2014
 hoofdfunctie: voormalig lid executive committee van European Transport and Distribution van Koninklijke Nedlloyd N.V.
 nevenfunctie: voorzitter van Vereniging Nedlloyd Golf

Koen (K.H.) Knapper: geboren op 16 mei 1953, benoemd op 1 januari 2013 tot eind 2016
 hoofdfunctie: voormalig financial controller bij Koninklijk Vopak N.V., voormalig finance manager bij P&O Nedlloyd B.V.
 nevenfuncties: zelfstandig financieel adviseur, lid van de deelnemersraad van Stichting Pensioenfonds Vopak, lid van de raad van toezicht van Zorggroep Krimpen

Ab (A.P.) Poldervaart: geboren op 1 mei 1944, benoemd op 1 januari 2004 tot eind 2015
 hoofdfunctie: voormalig hoofdwerktuigkundige bij P&O Nedlloyd B.V.
 nevenfuncties: voorzitter van de pensioenraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij; lid van National Committee NL van Nautilus International (union for maritime professionals); voorzitter van Vereniging Maarten Tromp (vereniging van oud-leerlingen en oud-leraren van de School voor Scheepswerktuigkundigen te Brielle); bestuurslid van Stichting VOMO (Verenigingsbladen Oud-studenten Maritiem Onderwijs)

Pensioenraad (verantwoordingsorgaan en adviesraad)

namens werkgevers:	namens werknemers:	namens gepensioneerden:
Maarten (M.C.) Tromp	Hans (H.) Pfeijffer	Theo (Th.C.) Versloot, secretaris a.i.
Ricardo (R.) van Duijkeren	(tot 15-2-2013)	Wim (W.) Grootenboer, voorzitter
	Marc (M.) Niederer	Eric (E.A.W.) Roelen
	(per 19-11-2013)	Wim (W.C.) Geistdorfer
	Mark (M.) Schenkel	Luc (L.J.) Daemen

Visitatiecommissie: Hans (N.H.H.) Beyer, voorzitter (tot juli 2013)
 Juanita (J.) Kiliaan, voorzitter vanaf juli 2013 (tot juli 2015)
 Simon (S.J.) van Driel (tot juli 2015)
 Lucie (L.E.M.) Duynstee (tot 1 augustus 2017)

Uitvoeringsorganisatie: Ton (A.W.P.M.) Zimmerman, directeur
 Frans (F.T.E.) Dooren, adjunct-directeur en hoofd vermogensbeheer
 Hans (S.J.) Drenthe, medewerker actuariële zaken *
 John (J.) Erhardt, hoofd actuariële zaken *
 Cora (C.) Hoving, medewerkster actuariële zaken (tot 1 februari 2014)
 Reinier (R.) Kuijer, pensioenuitkeringen (tot 1 februari 2014)
 Benita (B.A.J.) Lombarts, secretariaat
 Sonja (S.) Timmer, hoofd finance, control & risk (tot 14 januari 2014)
 Willem (W.J.) van Lien, medewerker finance & control
 Tom (A.A.P.M.) Pellis, medewerker finance & control
 Hans (J.D.) Ruis, medewerker vermogensbeheer
 Monique (M.) Vos, medewerkster actuariële zaken

Accountant: Jacco (J.C.) van Kleef, KPMG Accountants N.V.
Waarmerkend actuaaris: Edwin (E.) Schokker, Towers Watson B.V.
Raadgevend actuaaris: Edwin (E.D.O.) de Jong, Towers Watson B.V.
Compliance officer (extern): Nederlands Compliance Instituut B.V.
Compliance officer (intern): Ton (A.W.P.M.) Zimmerman

* Per 1 februari 2014 gedetacheerd bij Aon Hewitt, aan welk bedrijf de pensioenadministratie is uitbesteed.

5.7 Samenvatting Pensioenreglement 2006

Pensioensysteem:	Collectief beschikbare premieregeling waarbij na ontvangst de premies worden aangewend voor aankoop van ouderdoms- en partnerpensioen. De aldus verkregen pensioenaanspraken worden geïndexeerd overeenkomstig de ingegane en uitgestelde pensioenen.
Pensioendatum:	65 jaar.
Ingangsdatum:	Flexibele pensioendatum tussen 55 en 65 jaar.
Pensioengrondslag:	Het pensioengevende salaris (dat is het met de werknemer overeengekomen vaste bruto jaarsalaris inclusief vakantietoeslag en eventuele dertiende maand) minus de franchise.
Franchise:	Per 1 januari 2013: € 13.227 (1 januari 2012: € 13.062) te indexeren met de algemene prijsindex.
Premiebijdragen:	Leeftijdsafhankelijke premies tot 65 jaar; ten behoeve van ouderdomspensioen een percentage van de pensioengrondslag.
Risico partnerpensioen tijdens deelnemerschap:	
• Levenslang:	Aantal bereikbare deelnemersjaren tot 65 jaar * laatst vastgestelde pensioengrondslag * 1,58% * gemiddelde parttimefactor.
• Tijdelijk:	Aantal bereikbare deelnemersjaren tot 65 jaar * franchise * 1,58% * gemiddelde parttimefactor.
Wezenpensioen:	Voor elk kind 20% van het beoogde partnerpensioen of 14% van het standaard ouderdomspensioen.
Toeslagbeleid:	Zolang de dekkingsgraad gelijk is aan of hoger is dan 125%: aanpassing ingegane pensioenen en premievrije aanspraken met procentuele wijziging van de algemene prijsindex voor zover de financiële positie van het fonds dit toelaat. Indien de dekkingsgraad van het pensioenfonds per 30 september voorafgaand aan de vaststelling van de toeslag lager is dan 125% dan wordt, voor zover de financiële positie van het pensioenfonds het toelaat, de algemene prijsindex niet hoger gesteld dan de uitkomst van het product van de bij de dekkingsgraad behorende staffel van verstrekkingspercentages en de algemene prijsindex.
Arbeidsongeschiktheidspensioen:	70% van het pensioengevend salaris, voor zover dat hoger is dan de WIA-loongrens.
Keuzemogelijkheden:	Flexibele pensioendatum, variatie hoogte pensioenuitkeringen en/of deeltijdpensioen vanaf 55 jaar.

Colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van:	Stichting Nedlloyd Pensioenfonds
bezoekadres:	Boompjes 40 3011 XB Rotterdam
postadres:	Postbus 1982 3000 BZ Rotterdam
telefoon:	010 - 400 70 22
e-mail:	nedlloyd.pensionfund@nedlloyd.com
internet:	www.nedlloydpensioenfonds.nl
Samenstelling jaarverslag:	Frans Dooren Kees Jan Willemsens Ton Zimmerman
Publicatiedatum:	10 juni 2014